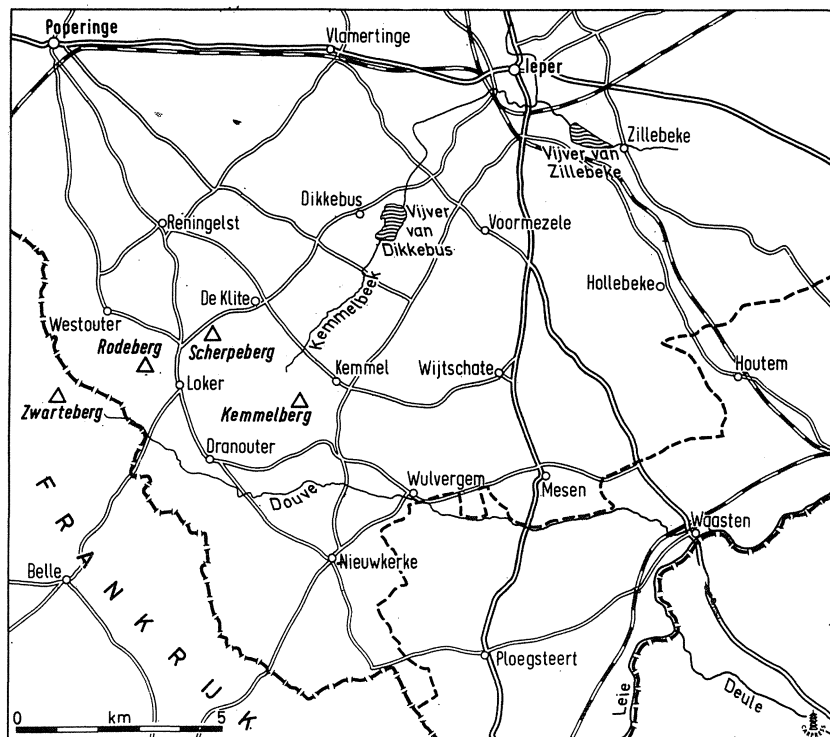
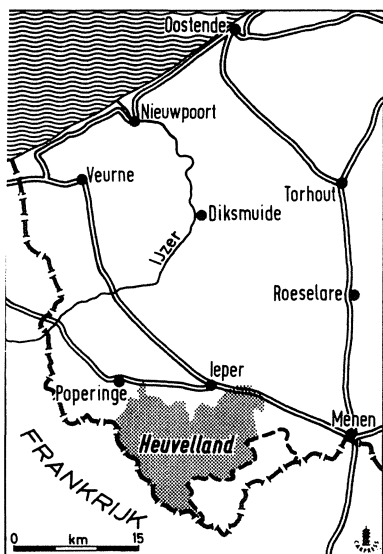


HEUVELLAND '80
EEN STREEK IN BEWEGING



Ieder die vertrouwd is met de problemen van streekontwikkeling en streekeconomie weet dat de ontwikkeling in de eerste plaats afhangt van de aanpak van de mensen ter plaatse.

In die aanpak is de economie, de tewerkstelling, een zeer belangrijk punt. Het is echter niet los te maken van de ontwikkeling op allerlei andere vlakken.

Waar vroeger alle beleidsvoorbereiding en beleidsbeslissing ver van de mensen - te Brussel - gebeurde, maakt de regionalisering van ons land een nieuw beleid mogelijk, met een duidelijke inbreng van onderuit.

Het Opbouwwerk Heuvelland levert hiertoe een eigen bijdrage door brede lagen van de bevolking te betrekken in de uitbouw van de eigen streek.

Het ontwikkelingsplan dat hier voorligt is het werk van een brede actieve kern uit het Heuvelland. Het werd door een ruime meerderheid van de gemeentelijke mandatarissen uitdrukkelijk goedgekeurd. Het is onze wens door overleg en aangepaste middelen te kunnen bijdragen tot de uitvoering van dit plan.

Luc Dhoore
Staatssecretaris voor Streekeconomie.

HEUVELLAND '80 EEN STREEK IN BEWEGING

Dit ontwikkelingsprogramma voor de 14 dorpen van het Westvlaamse Heuvelland is stap voor stap gegroeid.

Ruim 700 mensen hebben er aan meegewerkt : gespreksgroepen, gemeenteraden, commissies met deskundigen.

Het gaat niet om een statisch, eens en voor goed vastgelegd programma. Het moet de richting aanduiden waarbij een **aanpak** mogelijk wordt. Naast het gewestplan dat een bestemmingsplan is, is dit een programma dat een verwezenlijking van deze bestemming beoogt. We achten 1980 als streefdatum voor realisatie haalbaar.

Het is de bedoeling in het verder verloop van de aanpak aanvullingen, gemotiveerde wijzigingen (nieuw inzicht kan groeien), preciseringen te publiceren. "Heuvelland '80" is een werkstuk dat niet "af" mag zijn, het kan steeds duidelijker, scherper worden. De ondertitel van ons ontwikkelingsprogramma "een streek in beweging" wil tonen dat we er ons van bewust zijn dat de beweging voor de ontwikkeling van de eigen streek gestart is. Dit plan wil verder stuwten. We rekenen naast onze eigen inzet op hulp van rijks- en provinciale overheid om de ingezette beweging te versnellen.

Lucien De Geeter, voorzitter
Lucien Vanechoutte, ondervoorzitter
Jan Hardeman, directeur

In dit programmatierapport komen vijf delen.

In het **EERSTE DEEL** komt een **PROBLEEMSTELLING**. We ervaren de problematiek van onze dorpen en ons gewest als een samenhang (wisselend oorzaak en gevolg) van tekort aan werkgelegenheid, isolatie, beperkte schaal van contacten en aanpak, gemis aan dynamiek en aangepaste structuren.

In het **TWEEDE DEEL** worden een aantal **KRACHTLIJNEN VOOR DE ONTWIKKELING** van het Heuvelland geschetst. Hier kiezen we voor de uitbouw van het Heuvelland als een agrarisch-recreatief district, dat op de basismogelijkheden landbouw en recreatie steunt. Tevens zien we de Heuvellandse dorpen tot volwaardige woonkernen uitgroeien, met voldoende werkgelegenheid op korte afstand : in de eerste plaats op de lijn Ieper-Vlamertinge-Poperinge.

In het **DERDE DEEL** worden vier **BELEIDSLIJNEN** geschetst, waarvan de ontwikkeling van het Heuvelland in ruime mate afhangt, maar die zowel het territoriale kader van het gewest als de eigen regionale problematiek overschrijden :

1. Een ontwikkelingsbeleid voor de Westhoek. 2. Een deel van de probleemstelling is gewoon de probleemstelling van elk plattelandsgebied in ons land. 3. Hier wordt in de praktische ervaring duidelijk dat een gewest structuren moet krijgen voor een ernstige aanpak. 4. Er is ook behoefte aan een dynamiek-verwekkend stimuleringsbeleid. De beleidslijnen die we op deze vier vlakken schetsen kunnen als bredere achtergrond voor onze concrete programmatie gelden.

In het **VIERDE DEEL** worden **CONCRETE VOORSTELLEN** ingebracht die we voor de streefdatum 1980 haalbaar achten. Het is een zeer praktisch programma geworden. Voor bepaalde sectoren (recreatie bv.) was dit gemakkelijker te formuleren dan voor andere (landbouw bv.). Het programma zoals het hier beschreven wordt, biedt uitvoerig stof voor zelf-aanpak. Het is inderdaad niet de bedoeling na het ontwerpen van dit plan met gekruiste armen te wachten tot rijk en provincie dit programma waar maken. Deze overheidshulp hebben we nodig voor de uitvoering van programma-delen die de eigen mogelijkheden overschrijden. We zijn ervan overtuigd dat de zelf-aanpak het sterkste argument zal zijn om deze hulp te verkrijgen.

In het **VIJFDE DEEL** wordt de **EIGEN ROL** omschreven die een orgaan als het **OPBOUWWERK HEUVELLAND** in deze aanpak vervulde en verder kan vervullen.

A. PROBLEEMSTELLING

Het Westvlaamse Heuvelland is de heuvelende streek in het zuiden van het probleemgebied de "Westhoek". Het wordt begrensd ten zuid-westen door de Franse grens, ten zuid-oosten door de Henegouwse grens (Komen) en ten noorden door de lijn Poperinge-Vlamertinge-Ieper.

Het Heuvelland omvat 14 dorpen (11 gemeenten) : Dikkebus, Dranouter, Hollebeke, Kimmel, de Klite, Loker, Mesen, Nieuwkerke, Reningelst, Voormezele, Westouter, Wijtschate, Wulvergem, en Zillebeke.

Er zijn 16.500 inwoners in deze Heuvellandse dorpen.

De totale oppervlakte bedraagt 16.000 ha.

Van de Zwarteberg (152 m.) op de Franse grens, golft het landschap over de Vidaigneberg (136 m.), de Rodeberg (143 m.), de Scherpeberg (125 m.) en de Kimmelberg (156 m.) naar de hoogte van Wijtschate (84 m.) en de oorlogsplaatsen Hill 60 en Hill 62 te Zillebeke.

Zoals het geheel van de Westhoek worstelt het Heuvelland met structurele problemen.

Het grote **tekort aan werkgelegenheid** in het Heuvelland, maar ook in het ganse gewest Ieper, waardoor sinds jaren een wanverhouding is tussen werkkraft en werkgelegenheid, heeft allerlei vormen van emigratie doen ontstaan : de woon-emigratie van diegenen die de streek definitief verlaten hebben en zich dus elders een bestaansmogelijkheid hebben opgebouwd, de werk-emigratie van diegenen die als werkforenzen buiten de streek werken en de streek alleen nog als slaapgebied of als weekendverblijf kennen (bouwvakkers o.m.), de functie-emigratie waardoor een aantal diensten niet meer verstrekt worden omdat de vraag te beperkt wordt.

Bij de emigratie om elders een bestaansmogelijkheid op te bouwen zien we vooral dynamische krachten de streek verlaten : mensen die binnen het streekverband geen functies vinden die beantwoorden aan hun opleiding, hun dynamisme, hun werkkraft. De ontvolking is dus niet louter een vermindering van het aantal inwoners, maar telkens een verdere verzwakking van de mogelijkheid de trend te doorbreken : het krachtenpotentieel wordt steeds armer. De **ontvolking is selectief**.

Ook de **landbouw** die traditioneel een derde van de Heuvellandse bevolking betrof, **stoot mensen uit**. Tussen 1950 en 1970 daalde het aantal actieven in de landbouw met 60 % (1950 : 3752 landbouwers, 1970 : 1496 landbouwers).

Alhoewel de landbouwbevolking daalt blijft het agrarische het beeld van het gewest bepalen : 82 % van de grond is landbouwgrond.

De dorpen op zichzelf en de streek in het algemeen leven vrij **geïsoleerd**. De verbindingen zowel met het Belgische binnenland als met Noord-Frankrijk zijn bijzonder zwak. Gebrekkige wegeninfrastructuur, spoorverbindingen.

2 De dubbele grenssituatie (rijksgrens, taalgrens) versterkt de reëel bestaande isolatie.

De **kwetsbaarheid en onzekerheid** van de werkgelegenheid is bepalend voor het klimaat van berusting. Werkgelegenheid in de industrie is een grote zorg. De Heuvelandse dorpen waren vroeger voor een flink stuk aangewezen op grensarbeid (vooral Armentiers - Rijsel). Deze grensarbeid is vrij snel teruggelopen. De wisselkoersonzekerheden versnellen de terugloop. Het Heuvelland is nu in de eerste plaats aangewezen op Ieper en Poperinge, waar een langzame groei te onderkennen is. Het belangrijkste bedrijf in de streek, een bedrijf voor weefautomaten, maakt ups en downs door die telkens als hoopgevend of sterk deprimerend worden ervaren.

Waar in het algemeen in het land een duidelijke verbetering van omvang en kwaliteit van het dienstenpatroon op allerlei vlakken aanwijsbaar is, lopen onze dorpen een verdere achterstand op in de eerste plaats door de beperkte schaal waarop gepoogd wordt een oplossing te bieden voor voorzieningen en verzorging.

Dit brengt mee dat we een **leef- en cultuurpatroon** krijgen dat **onvoldoende gedifferentieerd** is om zich in de maatschappelijke actualiteit te integreren.

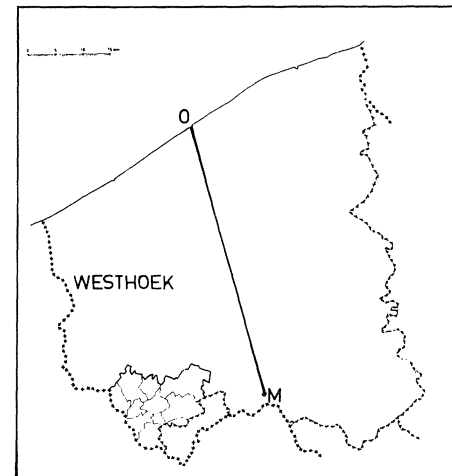
Het wegtrekken van flinke krachten heeft zijn directe weerslag op de jongere generatie : het zijn vooral jonge gezinnen die de streek verlaten. De lagere scholen voelen het eerst deze terugslag. Ook het dynamiek-verwekkende verenigingsleven lijdt rechtstreeks onder deze selectieve ontvolking. De laatste jaren is – vooral in bepaalde dorpen – een duidelijke verschrompeling van het verenigingsleven merkbaar.

De **kwalitieve ontvolking** brengt ook een houding mee van gelatenheid en berusting die zich vastzet in een conservatieve mentaliteit tegenover elk startend initiatief.

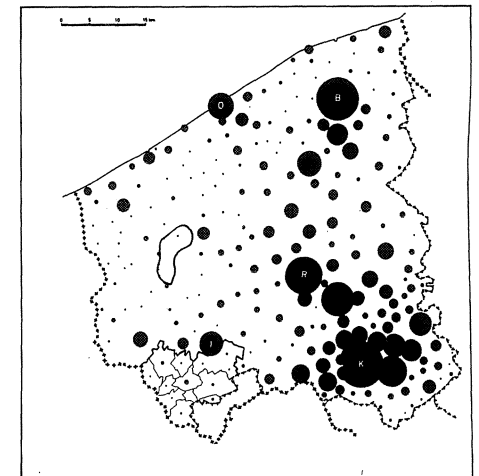
De totale ontredde van de streek na de **eerste wereldoorlog** (front Kimmel, Wijtschate, Mesen, Zillebeke : verwoesting, gedwongen emigratie) is nog steeds merkbaar.

De ontwikkeling van toerisme en recreatie rond onze heuvels en vijvers laat een duidelijke groei zien, een belangrijke uitweg voor onze streek.

Naast een gebrek aan stuwende kaders voor deze ontwikkeling, laat zich een duidelijk gebrek aan aangepaste **structuren** voor de ontwikkelingsaanpak voelen.



werkgelegenheid in de industrie



B. KRACHTLIJNEN VOOR DE ONTWIKKELING VAN HET HEUVELLAND

Deze ontwikkeling is in de eerste plaats afhankelijk van de opheffing van een aantal essentiële tekorten : hiervoor stellen we in het derde deel een aantal beleidslijnen.

Wanneer we toespitsen op het Heuvelland zelf zien we vooreerst een behoefte aan uitbouw van werkgelegenheid in de industrie op korte afstand.

Zowel om redenen van degelijke ruimtelijke ordening als wegens de lage bevolkingsdichtheid in de Westhoek is terecht gekozen voor concentratie in enkele kernen. Voor ons deelgewest zijn die kernen Ieper en Poperinge.

ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

Naast deze industriële werkgelegenheid op korte afstand zien we voor onze dorpen een drievoudige **eigen rol**. Het Heuvelland kan een eigen functie vervullen in de landbouw, in toerisme en recreatie, als een volwaardig woongebied.

Landbouwstreek

Het Heuvelland is een landbouwstreek, een van 's lands "groene gewesten" waar nog meer dan een vijfde (20 %) van de actieve bevolking in de landbouw tewerkgesteld is. Al kennen we sinds 1950 een sterke terugloop van het aantal landbouwers (60 %) toch gaat het nog om ongeveer 1000 gezinnen die hun bestaan vinden in de landbouw.

Daartegenover staat dat het landbouwareaal sinds 1950 constant bleef (82 % van het grondgebied) en geen noemenswaardige daling te voorzien is (geen landinname voor industrie, grote woonwijken enz.). De voor de recreatie geschikte gronden waren traditioneel reeds buiten de landbouw of in zeer marginaal landbouwgebruik.

Op dit constant landbouwareaal dat verder nog beschermd moet worden langs duidelijke vastlegging van de landbouwbestemming, komt het er op aan mede door structuurverbetering een maximale bestaansmogelijkheid te bieden.

Dit zal voortdurende aanpassing aan nieuwe trends in teelt en afzetpolitiek vragen. Tevens moet nagegaan worden waar de recreatieve ontwikkeling nieuwe kansen voor land- en tuinbouw kan scheppen.

Toerisme en Recreatie.

Het Heuvelland heeft tientallen mogelijkheden : onze heuvels, bossen, vijvers. Dit potentieel recreatiegebied heeft een ideale ligging tussen geïndustrialiseerde gewesten (in eigen provincie : de as Zeebrugge - Kortrijk - in Noord-Frankrijk : Duinkerke, Rijsel-Roubaix-Tourcoing).

Een spontane ontwikkeling is reeds geruime tijd aan de gang. Voor de toekomstige ontwikkeling (waar zowel dagrecreatie als verblijfstoerisme een kans moet krijgen) moet rekening gehouden worden met een aantal basistrends :

a. de natuurrecreatie wordt voor stadsmensen een dwingende behoefte

- b. gezinnen met kinderen ontkoppelen hun vakantie in een vakantie voor de ouders alleen en een vakantie met de kinderen
- c. naast de hoofdvakantie groeit de behoefte aan snipperdagen. Er zijn tenslotte 52 weekends in het jaar.

Volwaardig woongebied

Het geheel van onze 14 dorpen moet een volwaardig woongebied kunnen worden waar een modern leefpatroon kan ontwikkeld worden.

Daarvoor moeten zowel het gewest als de individuele dorpen een aangepaste uitbouw van diensten en verzorging krijgen. Het actuele verlangen om op beperkte afstand van het eigenlijke werk, rustig in de natuur te wonen kan hier op een hoogwaardige wijze opgevangen worden.

ONTWIKKELINGSVOORWAARDEN

Deze drievoudige rol voor het Heuvelland zal pas volledig kunnen vervuld worden door het realiseren van een aantal ontwikkelingsvoorwaarden.

Ruimtelijke ordening en grondbeleid

Zoals de concentratie van de industriële ontwikkeling in kernen kansen biedt voor de eigen functie van het platteland, worden al onze mogelijkheden in het Heuvelland bepaald door een goede ruimtelijke ordening. Onze landbouw vraagt vastlegging en bescherming van landbouwgronden. De toeristische en recreatieve ontwikkeling vergt een zeer geordend gebruik van de potentieel recreatieve gronden: ons groen moet beschermd worden tegen onverantwoorde verkavelingen. Tenslotte kan alleen de concentrische uitbouw van de dorpskernen een degelijk woonklimaat waarborgen.

Om deze principiële ordening in de praktijk te verwezenlijken is een grondbeleid noodzakelijk waarbij de juiste terreinen voor de juiste bestemming kunnen vrijkomen (bouwgrond voor individuele bouw en groepsbouw in de dorpskern — openstellen van recreatief groen — enz.)

Sociaal-culturele onderbouw

Allerlei diensten en voorzieningen (per dorp, per groep dorpen, in het gewest) vormen de noodzakelijke onderbouw voor de ontwikkeling tot een degelijk woongebied (post, bibliotheek, openbaar vervoer enz. — zie vierde deel). De kwaliteit van het plaatselijk en regionaal onderwijs is van groot belang.

Een actief gemeenschapsleven (beroepsverenigingen, socio-culturele verenigingen, gezelligheidsverenigingen, jeugdwerk, bejaardenwerk) biedt een stevige grondslag voor een dynamische aanpak.

Opheffen van de schaalbeperking

Rond een aantal behoeften van uitbouw en uitrusting op allerlei vlak ervaren we de beperktheid van eigen mogelijkheden wanneer alles slechts op dorpsvlak bekeken wordt. Hier moet uitgegaan worden van de rayonomvang die nodig is om de behoefte te kunnen vervullen. Zo zal dit soms de schaal van twee of meer buurdorpen zijn (voor beroepsvereniging, culturele vereniging bv.), voor andere zaken kan dit de schaal zijn van een plattelandsgewest (diensten als schoolzwemmen bv.), nog andere aangelegenheden kunnen slechts hun oplossing vinden in een bredere regio (met plattelandsgewesten en stadskernen) of in het contact van deze streek met andere streken (ook over rijks- en provinciegrens), van de streek met provincie en rijk.

C. BASISBELEIDSLIJNEN

1. ONTWIKKELINGSBELEID VOOR DE WESTHOEK

VOORRANGSSTEUN

Gezien op een ruime kaart is de Westhoek een gebied midden drukke actieve streken in het hart van West-Europa. De toetreding van Groot-Brittannië tot de Europese gemeenschap accentueert nog deze gunstige geografische ligging.

Binnen nationale grenzen gezien ligt de Westhoek echter excentrisch. De historische bloei van steden als Ieper, Veurne, Poperinge is in drie golven in de geschiedenis teruggebracht tot een situatie met lage uitrustingsgraad (de godsdiensttwisten, de grensscheiding met de uitbouw van omwalde vestingsplaatsen, de grondige verwoesting in de eerste wereldoorlog).

Deze binnen-nationale excentrische ligging en de zwakke uitrustingsgraad zijn zware handicaps naast pluspunten als een ruime arbeidsmarkt.

Een louter economisch beleid zal verdere investeringen meebrengen daar waar het grootste economisch rendement te verwachten is. Slechts een sociaal spreidingsbeleid waarbij de door de overheid voorgestelde extra-voordelen (rentebonificatie, uitgeruste terreinen, communicatie) hoog genoeg zijn om deze structurele ongelijkheid weg te werken, kan een efficiënt beleid van ontwikkeling zijn.

BETERE VERBINDINGEN

De *isolatie* die eigen is aan elke grensstreek moet doorbroken worden.

Betere verbindingen naar het Belgische binnenland zijn noodzakelijk : A 68 als verbinding met de E5 en met Zeebrugge en vooral de A9 die de Westhoek met de E3 verbindt. Het spoorverkeer vanuit Poperinge-Ieper mag niet louter op economische basis bekeken worden, maar moet als reëel verbindingsmiddel aanzien worden.

Betere verbindingen met Noord-Frankrijk en speciaal met het Franse gedeelte van de Westhoek zijn van levensbelang : als voorrangproject geldt hier Ieper-Vlamertinge-Poperinge-Steenvoorde (Fr), een snelle verbinding met het Franse autowegennet.

Wegwerken van de huidige tarievenstructuur van de PTT waarbij telefoonverbinding met allerlei centrale diensten hier extra duur uitvalt, is een verdere communicatienoodzaak.

VIER ONTWIKKELINGSKANSEN

Het komt er op aan de Westhoek een zo *gedifferentieerd* mogelijke *uitbouw* te geven waardoor alle aanwezige potentieel aan bod komt. De Westhoek was traditioneel een landbouwgebied. De steden daarin waren historisch verzorgingskernen voor het agrarische ommeland (marktplaatsen). Ieper en Poperinge waren ook industriekernen (lakenijverheid) en handelscentra.

De huidige ontwikkeling van de Westhoek moet dan ook steunen op vier belangrijke *uitgangspunten* die samen werkgelegenheid, welvaart en welzijn kunnen bevorderen.

1. Industrie

Zowel het eerste (1964) als het tweede (1970) "Plan voor de Westhoek" dat onder stuwing van de Westvlaamse Economische Raad tot stand kwam, streeft naar het inplanten van een aantal nieuwe tewerkstellingsplaatsen in de industrie.

Zowel een gezonde ruimtelijke ordening als de lage bevolkingsdichtheid motiveerden een **concentratie in kernen** (Ieper, Poperinge, Veurne, Diksmuide, Menen).

In uitvoering van deze welvaartsplannen zagen we reeds gedeelten van een basisinfrastructuur tot stand komen : waar in 1960 industrieparken slechts in programma's en plannen voorkwamen, zijn ze reeds gerealiseerd en bieden nog voldoende ruimte voor een ernstige groei. Kernpunt in de verdere infrastructuur-uitbouw is nu de verbetering van de verbindingsmogelijkheden.

De noodzakelijke industriële vestigingen hangen echter niet alleen af van deze materiële onderbouw, maar tevens van een geheel klimaat in een gewest.

We zijn ervan overtuigd dat slechts de aandacht voor en de verdere aanpak van de andere ontwikkelingsfactoren in staat zijn de investering in de kernen mogelijk te maken.

Juist door de concentratie van industriële tewerkstelling rond enkele kernen is een ontwikkelingsprogramma te realiseren waarin ook traditionele en nieuwe tewerkstellingsvormen uitgebouwd kunnen worden die uitgaan van het gaafgehouden platteland (landbouw-recreatie).

2. Landbouw

De landbouw was voor '14-'18 de kern van het bestaan in de Westhoek. In de laatste 20 jaar zien we een versnelde daling van de tewerkstelling in de landbouw. Structurele maatregelen moeten de bestaande landbouwgrond vrijwaren en er dynamische bedrijven mogelijk maken. Het leefpatroon bij de landbouwers moet kunnen verbeterd worden door een durvend plattelandsbeleid.

3. Toerisme en recreatie

Deze ontwikkelingsfactor voor de Westhoek wordt onvoldoende in aanmerking genomen. De Westhoek is een open ruimte tussen een reeks geïndustrialiseerde gewesten (de as Zeebrugge-Kortrijk in eigen provincie, Duinkerke, Rijsel-Roubaix-Tourcoing in Noord-Frankrijk), binnen redelijk bereik van de ganse E3-lijn (Kortrijk - Gent - Antwerpen - Breda) en de Brusselse agglomeratie.

Deze factor veronderstelt een consequente ruimtelijke ordening waarbij de noodzakelijke investering in kernen wordt geconcentreerd.

De toeristisch-recreatieve uitbouw moet gebeuren in nauw overleg en samenhang met de Westkust. Verschillende deelgebieden van de Westhoek komen hiervoor in aanmerking : in de eerste plaats het Heuvelland. Deze uitbouw zal naast tientallen arbeidsplaatsen ook een psychologische factor (nieuw "image") ten gunste van investering meebrengen.

4. Verzorging, diensten, wonen

Hier moet een programma ontwikkeld worden waarbij onze steden uitgroeien tot volwaardige verzorgingskernen (handel, onderwijs, cultuur, medische uitrusting) en ook op het platteland een modern verantwoord leefpatroon kan geschapen worden. Aan de basis van deze ontwikkeling ligt een goede ruimtelijke ordening met aandacht voor het mogelijke neven-effect van de noodzakelijke concentratie van industriële tewerkstelling in de stadskernen : deze concentratie mag niet de verantwoording zijn voor concentraties op andere vlakken (wonen bv.) waardoor de plattelandsgebieden verder

verschralen en niet meer de energie kunnen opbrengen om de eigen agrarische en re-creative rol te vervullen. De verzorgings- en dienstenuitbouw moet hiermee sterk rekening houden (zie hierna plattelandsbeleid).

EIGEN STRUCTUREN

Om tot een systematische aanpak te komen heeft de Westhoek behoefte aan eigen structuren.

Alhoewel de kustzone (Westkust) niet vervat is in het territorium waarbinnen de ontwikkelingswetgeving financiële inspanningen van rijkswege mogelijk maakt, moet dit actieve deel van de historische Westhoek steeds in de gehele aanpak besloten liggen. Te veel aanknopingspunten voor een ernstig recreatiebeleid in de agrarische Westhoek hangen van dit samenspel met de Westkust af.

De eigen structuren zijn in de eerste plaats een kiesdistrict Westhoek (kamer-senaat) met kieskantons (t.o. provincieraad) die de functionele gehelen (kust - stadskantons - plattelandskantons) tot hun recht laten komen. Dit kiesarrondissement Westhoek zou mits bepaalde correcties kunnen samenvallen met de huidige arrondissementen Veurne-Diksmuide-Ieper.

Binnen dit arrondissement Westhoek moeten twee volwaardige federaties uitgebouwd worden die een stevige aanpak van regionale plannen mogelijk maken. Ze kunnen in grote trekken overeenkomen met de twee noordelijke arrondissementen enerzijds en met het huidige arrondissement Ieper anderzijds. Slechts deze grotere federaties zullen in staat zijn samen met de gemeentebesturen tot een efficiënte aanpak te komen.

De federatie voor de Zuid-Westhoek moet in de verschillende stadskernen (voor ons : Ieper en Poperinge) volwaardige diensten kunnen ter beschikking stellen. Slechts onder die voorwaarde kan het westelijk Heuvelland in een stevige dienstenrayon betrokken worden.

Binnen deze federaties moeten op grond van functies subgewesten afgebakend worden. Deze subgewesten moeten een werkrayon bieden voor vormen van lokaal-regionale samenwerking tussen gemeentebesturen, allerlei vormen van particuliere instellingen en verenigingen. Op deze structuurbehoefte wordt hierna verder ingehaakt.

STIMULERING

In een gebied als de Westhoek waar een zeer grote terugval gebeurde met de eerste wereldoorlog (vernieling, gedwongen emigratie : het bevolkingscijfer van 1910 is in vele gevallen nog niet bereikt), gevolgd door een jarenlange stagnatie, moet een systematische aanpak gebeuren van wat we zouden kunnen noemen de re-animatie.

Hier is de behoefte aan een stuwend stimuleringsorgaan voor de ganse Westhoek, waarin zowel de overheid (stadskernen, plattelandsgemeenten) als stuwende particuliere groepen moeten in vertegenwoordigd zijn.

Daarnaast moet aan het grondvlak (in het "subgewest") intens Opbouwwerk gebeuren met betrokkenheid van alle levende kernen uit de bevolking. Dit kan een weg zijn om door uitgesproken vormen van participatie van de basis een werkelijke ontwikkeling van onderuit te stuwen, zodat alle krachtenpotentieel ingezet wordt.

Een dergelijk overkoepelend stimulerings- en overlegorgaan voor de Westhoek en een net van goed uitgeruste opbouworganen aan het grondvlak kunnen niet ineens ontstaan. Hier is stimulering van het reeds bestaande zinvol, om daaruit conclusies voor analoge aanpak mogelijk te maken.

Het overkoepelend orgaan zou best kunnen starten in de vorm van een studieconferentie waarop zowel een "stand van zaken" (met inbegrip van de afgelegde weg sinds 1950) wordt opgemaakt als gezocht naar aanvaardbare krachtlijnen voor verdere ontwikkeling. Zonder dit overleg zal de Westhoek zich tegenover provinciale en centrale overheid blijven aandienen als een noodgebied waar elk deelgewest en elke plaats – uit nood – om de eigen brokken vecht zonder gemeenschappelijk overleg en actieplan.

AANDACHT VOOR PENDEL EN KADERVERLIES

In het tewerkstellingsbeeld van de Westhoek zijn er twee opvallende zwakke punten. Een vrij grote groep arbeiders (voornamelijk bouwvakkers) is gedwongen tot lange afstands-pendel en zelfs weekpendel.

Bij gebrek aan werkgelegenheid voor hooggeschoolden zien we heel wat afgestudeerden van het technische onderwijs (A₁ – A₂) (80%) en de meeste jongeren met academische opleiding uit de Westhoek vertrekken.

Dit dubbel probleem (deze asociale toestand voor een grote arbeidersgroep – dit verlies van dynamische krachten) moet bij voorrang aangepakt worden.

Enerzijds betekent dit een verhoging van de werkgelegenheid in de streek voor mensen met een beperkte scholing. Anderzijds moet een waaier van functies voor mensen met hogere opleiding uitgebouwd worden : een argument te meer voor een gedifferentieerd ontwikkelingspatroon dat naast industrie ook op recreatie, landbouw en verzorgings-sector berust.

AANDACHT VOOR EVENWICHT BINNEN DE WESTHOEK

Voor een aantal aangelegenheden (industriële vestiging bv.) is duidelijk concentratie in kernen gewenst. Soms worden andere concentraties (sociale woningbouw bv.) bepleit op grond van deze eerste zinvolle concentratie.

Een dergelijke aanpak zou zeer scherp het probleem kunnen stellen van wat dan "restgebieden" zouden kunnen worden.

De ontwikkelingsinspanning moet zowel gericht zijn op de stadskernen met hun rol als industrie- en bredere verzorgingskernen als op het platteland met zijn eigen functie als landbouw- recreatie- en woongebied.

Noot. Hiermee wilden we een kader schetsen waarbinnen we de ontwikkeling van het Heuvelland zien. Het is duidelijk dat deze bijdrage slechts basis kan zijn voor overleg met andere deelgewesten van de Westhoek.

2. PLATTELANDSBELEID

Vele problemen die zich stellen in de 14 dorpen van het Heuvelland stellen zich op gelijkaardige manier in tientallen plattelandsgewesten van ons land. We stellen vast dat er gestreefd wordt naar bv. een industrieel beleid of een landbouw-politiek, maar het geheel van de specifieke problematiek van het platteland krijgt zelden uitdrukkelijke aandacht. We zijn zo vrij hier door overleg en studie gegroeide opvattingen (uitgaande van reële ervaringen) in te brengen.

NOODZAKELIJKE FUNCTIEVERBREDING VAN HET PLATTELAND

Voor honderd jaar was het platteland uitsluitend een landbouwgebied. Dat betekende niet dat op het platteland slechts landbouwers woonden. Er waren de landarbeiders. Er was de hele groep ambachtslieden (smid, wagenmaker, tonnemaker, enz.) Het dorp was een levensgemeenschap op zichzelf. Met de industrialisatie is het dorpsambacht verdwenen. Het dorp verschaalde en was meer en meer verwezen naar buiten. Op de landbouw na vervielen de functies op het platteland.

Om het platteland te activeren is het belangrijk dat daar mensen wonen en werken met uiteenlopende opdrachten, dat het levenspatroon er een zo groot mogelijke verscheidenheid kent.

Daarom is het aangewezen drie grote functies aan het platteland toe te kennen : de landbouw, (natuur) recreatie, het wonen.

BASIS VOOR VOORZIENINGEN

De kern van het leven op het platteland is het dorp met daarrond de verspreide hoeven en kleinere woonconcentraties (gehuchten). Het dorp bood traditioneel de basis voor het verzorgingspatroon van de bevolking (kerk, gemeentelijke diensten, winkels enz.). De keuze en de kwaliteit van diensten en verzorging is in ons land in de laatste jaren snel gestegen. Het platteland heeft echter aan deze verbetering nauwelijks deel. De omvang van het dorp biedt daartoe niet de mogelijkheid.

Daarom moet bij ons plattlandsbeleid één vraag centraal staan : moet een bepaalde voorziening per dorp, per streek gebeuren ?

Een aantal voorzieningen zullen normaal in elk dorp mogelijk moeten zijn (de praktijk zal moeten uitwijzen waar in elk afzonderlijk geval de minimumgrens is). Voor vele andere voorzieningen moet uitgegaan van meerdere dorpen samen, van een zekere rayon, een streek.

Een dergelijke **plattlandsstreek (als basis voor voorzieningen)** zou naargelang de omstandigheden binnen een dubbele begrenzing kunnen afgebakend worden. Als normen durven we vooropstellen : minimum 10.000 en maximum 20.000 ha. — minimum 10.000 en maximum 20.000 inwoners. De maximumgrens heeft iets met de overzichtelijkheid en met de geografische afstand te maken, de minimumgrens met de minimale basis om iets te organiseren.

(Het Heuvelland telt 16.000 ha, 16.500 inwoners).

De "leefbaarheid" is in deze opvatting een zaak van evenwicht tussen dorp en streek. Zo kan men bv. in grote trekken stellen dat het lager onderwijs best in elk dorp aanwezig is, terwijl men de kwaliteit van dat onderwijs kan optrekken door samenwerking en samenspel (gemeenschappelijke bijscholing bv.) op streekvlak.

Een voorbeeld van een dienst die slechts haalbaar geworden is in onze streek door het op streekvlak te bekijken is het schoolzwemmen, waar nu in het Heuvelland 25 scholen aan deelnemen met een gemeenschappelijke vervoerregeling naar een beperkt instructiebad voor de streek.

Het is duidelijk dat een dergelijk evenwicht veelvuldig overleg over de dorpsgrenzen heen vraagt.

FUNCTIE BEPAALT VESTIGINGSPLAATS

Het is belangrijk de op streekvlak in gemeenschappelijk overleg ontstane voorzieningen niet nodeloos op één plaats te centraliseren. Er moet aandacht besteed worden om

binnen het plattlandsgewest de verscheidene elementen in de mate van het mogelijke te spreiden.

Het karakter en de functie van de dienst of voorziening (is het voor de bevolking van het gewest, is het een onthaalvoorziening ook voor toeristen, moet men er geregeld of uitzonderlijk gebruik van maken enz.) zal in hoge mate de beste vestigingsplaats bepalen.

Centraal zullen best die diensten komen die veelvuldig door de gehele streek gebruikt worden (dat betekent nog niet op één punt). De vele suggesties in het vierde deel geven een beeld hoe er een kommer moet zijn om — rekening houdend met het gewestelijk belang — alle delen versterkte kansen te geven.

Hierbij mag ook niet verwaarloosd worden de voorzieningen te zien als een geheel netwerk, waarvoor soms een centrale hulpdienst zinvol is, maar met een plaatselijke uitbouw voor het contact met het publiek (scholen, bibliotheken, dorps huis, beperkte onthaalregeling).

PLATTELAND EIGEN AANPAK

Plattlandsstreken van de reeds aangehaalde omvang kunnen rond een eigen historische verzorgingskern opgebouwd worden (Diksmuide bv. ?). Waar de regionale verzorgingskernen (Ieper, Poperinge bv.) proportioneel tegenover het omringende platteland vrij belangrijk zijn (Ieper 20.000 — Poperinge 13.000 inwoners) is het aangewezen plattlandsstreken (subgewesten) te vormen die uitsluitend uit dorpen bestaan.

Binnen een groter geheel (aangewezen : de federatie) kunnen dan voor de bredere regio gemeenschappelijke voorzieningen opgezet worden. Een voorbeeld kan het duidelijk stellen : waar een ideale werkkrayon voor schoolzwemmen kan opgezet worden tussen een aantal dorpen onderling, is voor topzwemmen (wedstrijdzwemmen, schoonspringen) een centrale voorziening nodig die een vrij ruime werkkrayon veronderstelt. Anderzijds is de leefbaarheid van het topbad afhankelijk van het aantal zwemmers dat slechts een grote dichtheid op het platteland kan bereiken door intense aanpak ter plaatse. Hetzelfde redeneringspatroon kan vrijwel op het gehele socio-culturele vlak gelden.

NATIONALE SOLIDARITEIT

Voor een aantal **voorzieningen die binnen individueel bereik** moeten komen is **nationale solidariteit** de enige haalbare weg.

Toen rond de jaren '20 de electriciteit volop doorbrak bleken de private distributiebedrijven alleen geïnteresseerd in de kernen waar veel aansluitingen konden verwezenlijkt op een beperkte investering. Provinciale en andere intercommunales (in het Heuvelland de Westvlaamse Electriciteitsmaatschappij) moesten een oplossing brengen waarvan aanvankelijk de last op de gemeenschap drukte, terwijl op korte termijn winsten werden getrokken uit de geconcentreerde netten.

We stellen met spijt vast dat men uit deze gang van zaken tussen beide wereldoorlogen geen lessen getrokken heeft nu de kabeltelevisie zich vrij snel realiseert. Ook hier snijden de private maatschappijen zich de boeiendste werkerterreinen uit de koek, zodat veel plattlandsgewesten van deze communicatiemogelijkheid gedurende een vrij lange periode verstoken zullen blijven.

(Daar voor onze streek de stadskernen reeds de o.i. verkeerde keuze zonder solidariteit maar ook zonder algemene controle van de gemeenschap hebben gedaan, rekent het

Heuvelland hier op een bijzondere inspanning van de provinciale intercommunale, de W.V.E.M.).

Op twee andere terreinen stellen we voor het platteland uitdrukkelijk het probleem van de nationale solidariteit.

De huidige telefoontarieven zijn discriminerend voor de gewesten zonder grote stads-agglomeratie.

Voor het probleem van de drinkwaterbedeling kan op het platteland slechts door nationale solidariteit opgelost worden, het is echter essentieel voor de leefbaarheid van het platteland.

Hier moet door solidariteit bij voorrang gezorgd worden dat elke dorpskern kan aansluiten op het bedelingsnet, verder dat — via vastlegging van de gewestplannen die slechts bebouwing buiten de kernen toelaten volgens functionele behoeften : landbouw- en recreatiebedrijven — elke wooneenheid in gelijke voorwaarden op het net kan aansluiten.

WOONBEHOEFTE NAGAAN

Onze opvatting over de verzorgingsgraad van het platteland (iedereen kan niet alles hebben in eigen dorp-gemeente, maar moet alles kunnen vinden in de nabijheid) heeft allerlei consequenties. De erkenning van de leefbaarheidsprogramma's op het platteland betekent dat men een onderscheid tussen werkgemeente en woongemeente moet aangaan. Daarom moet voor elke plattelandsstreek en voor elk dorp in het bijzonder de woonbehoefte nagegaan worden en realiseerbaar gemaakt worden door het ter beschikking stellen van bouwruimte en door het programmeren van sociale woningbouw op het platteland. Het sluit eveneens in de hiërarchische uitbouw van dienstencentra op allerlei vlak per plattelandsstreek naast omvangrijker centra in de steden per bredere rayon (federatie).

VERBINDINGEN

Binnen elk plattelandsgewest moeten **goede verbindingen** (bussen) gerealiseerd worden, dwarsverbindingen zowel als verbindingen met de verzorgingskernen. Deze laatste verbindingen moeten voor dienstitijden afgestemd worden op de tijden van school, werk, ontspanning. Hier moet de mogelijkheid tot soepele dienstroosters bestaan.

ONDERWIJS EN VORMING

Onderwijs en vorming moeten op de drie gestelde niveau's hun uitbouw krijgen. Een maximale inspanning moet gedaan worden voor de leefbaarheid van kleuterscholen en lagere scholen van het dorp. Voor diverse vormen van vormingswerk met volwassenen zal soms een groep dorpen de haalbare basis zijn. Per plattelandsstreek moeten samenwerkingsvormen tussen de lokale scholen en vormingsactiviteiten kwaliteitsverhoging stimuleren en moeten niet lokaal leefbare vormingskansen opgezet worden. Per bredere regio (federatie) moet gezorgd worden voor voortgezet onderwijs met vlotte contacten met het basisonderwijs op het platteland.

SOCIO-CULTUREEL KLIMAAT

Naast de (lagere) scholen zijn er veel andere elementen bepalend voor het socio-cultureel klimaat op het platteland : bibliotheken, verenigingsleven op allerlei vlak (socio-professioneel, socio-cultureel, sportief, gezelligheid, enz.), sociaal-hygiënische verzorgingsverenigingen (NWK, Witgele Kruis bv.).

Hier ook moet een uitbouw gebeuren waarin gezocht wordt naar mogelijkheden per dorp, per groep dorpen en per plattelandsgewest. Dit socio-cultureel leven zal voor zijn reële uitbouw moeten terecht kunnen in aangepaste lokalen. Een beperkt centrum per dorp (dorpshuis), in regionale verbinding met elkaar (dorpshuizen-net, streekhuis) is aangewezen.

TECHNISCH BEVOEGDE DIENSTEN

Om de eigen functies die het platteland te vervullen heeft (landbouw, recreatie, woon-gelegenheid) op ernstige wijze aan te pakken, zijn technisch bevoegde diensten per plattelandsgewest nodig.

SAMENWERKING

Een dergelijk plattelandbeleid zal een nieuwe aanpak van de hogere overheid vergen, maar vooral een zeer sterke samenwerking tussen gemeenten binnen een plattelandsgewest. Hetzelfde geldt voor het verenigingsleven op het platteland waar allerlei vormen van streekcontact en -overleg noodzakelijk worden. De ongezonde naijver om iets binnen de "gemeentegrenzen" te krijgen zal moeten plaats maken voor de samenwerking om iets binnen de "streek" te krijgen zodat het geheel van voorzieningen voor iedereen zo groot mogelijk wordt.

STREEKGEVOEL

De plattelandsstreek mag niet alleen een zakelijke samenwerkingseenheid worden; maar moet ook gevoelsmatige bindingen mogelijk maken zodat elk dorp zich deel weet van een bredere kring waarin met aandacht voor elk individueel dorp geijverd wordt voor meer welvaart en hoger welzijn.

3. STRUCTUURBELEID

Elke ernstige uitbouw vraagt goed uitgeruste structuren en aanpakorganen.

DOELGERICHTE STRUCTUREN

Voor elke structuur moeten we rekening houden met de territoriale omvang die zal noodzakelijk zijn om iets haalbaar te maken en met de mogelijkheid een zo groot mogelijke betrokkenheid van de bevolking te verwezenlijken (beslissingskansen dicht bij de bevolking).

Daarom pleiten we gezien van uit het (Heuvellandse) platteland voor een structuur waarbij volgende elementen herkenbaar blijven :

- A. het dorp als leefkern
- B. de gemeente als kleinste administratieve eenheid
- C. het plattelandsgewest (10-20.000 ha. 10-20.000 inwoners)
- D. de bredere regio (concreet : federatie).

De structuren moeten zo opgezet zijn dat elk dorp, elk plattelandsgewest, elke bredere regio maximaal leefbaar wordt.

Daarom : federaties die een omvang krijgen waardoor voorzieningen die per gemeente nu niet haalbaar zijn, mogelijk worden (bv. gemeenschappelijke huisvuilverbranding in de toekomst).

Binnen de federaties aanduiding van de functionele eenheden o.m. de plattelandsgewesten.

Binnen elk plattelandsgewest zal door samenwerking tussen gemeentebesturen, instellingen (scholen bv.), verenigingen een maximale uitrusting gerealiseerd moeten worden.

Op dit ogenblik valt de gemeente in vele gevallen samen met de dorpsseenheid. Dit biedt een aantal duidelijke voordelen : beslissingsbevoegdheid dicht bij de bevolking waardoor de maximale zorg aanwezig is om het dorp behoorlijk uit te rusten.

We menen dat een aantal van de nadelen van de huidige gemeenten (beperkte dienstverlening bv.) kunnen ondervangen worden door grotere intergemeentelijke samenwerking. Deze intergemeentelijke samenwerking moet zich realiseren op het vlak van het overleg en de uitvoering.

Voor het overleg is een formule waarbij zowel de plaatselijke gemeentebesturen als het particulier initiatief betrokken zijn, aangewezen (voor het Heuvelland is de huidige "Welvaartsstichting Heuvelland" een bruikbaar uitgangspunt).

Voor de uitvoering is een zuivere werkintercommunale voor het verzorgen van gemeenschappelijke diensten aangewezen (bv. instructiebad in gemeenschappelijk beheer).

VOORWAARDEN BIJ SAMENVOEGINGEN

Hoezeer elk van ons ook gehecht is aan de gemeentelijke zelfstandigheid stellen we in het belang van het dorp en plattelandsgewest een reeks uitdrukkelijke voorwaarden, daar waar om uiteenlopende motieven door de hogere overheid beslist zou worden tot gemeentelijke samenvoeging over te gaan :

Fusies moeten rekening houden met de functionele grenzen : dus geen plattelandsdorpen samen met een stadskern (industrie- en verzorgingskern).

Op het platteland mag in geen geval de gemeente de omvang overschrijden, aangegeven voor de rayons voor het plattelandsbeleid (zie hierboven).

Bij fusies moeten een aantal maatregelen genomen worden om de belangen van de dorpen binnen de gemeente te beschermen :

— psychologisch : een nieuwe gemeente vraagt een nieuwe naam (en andere eigen verschijningsvormen als gemeentewapen bv.) zodat alle dorpen - partners als gelijken kunnen optreden.

— bij fusies moeten die combinaties geweerd worden waarbij een van de samenstellende delen een meerderheidspositie kan verwerven in de raad (annexatie-gevoel bij anderen).

— een maximale spreiding van de diensten over de dorpen moet mogelijk worden.

— bepaalde aangelegenheden moeten bindend ter plaatse kunnen geregeld worden (geen gemeentelijke passepartout-oplossing voor alle dorpen).

— een verhaalmogelijkheid moet bestaan (bv. tijdens 2 mandaten) tegen gemeentelijke beslissingen die de uitrusting van een dorp verzwakken.

— gemeentelijke diensten moeten zo opgezet worden dat ze de levende instellingen en verenigingen in elk dorp of per dorpsgroep kunnen stimuleren.

Fusiebeslissingen moeten vooraf gegaan worden door overleg waarbij gemeentebesturen en bevolking open betrokken worden.

Daar waar reeds een fusie werd doorgevoerd, moeten deze nieuwe grenzen gehandhaafd blijven (spontane spanningen moeten tot rust kunnen komen) tenzij deze grenzen bij nieuwe opvattingen over fusies achterhaald worden.

EIGEN INSTELLINGEN

Voor een aantal aangelegenheden zijn (particuliere) **autonome instellingen per plattelandsgewest** aangewezen, die mede door de gemeentebesturen gesteund worden.

Voorbeelden kunnen op allerlei vlak liggen. Uit dit rapport citeren we o.m. de streekopdracht van de V.V.V. Westvlaamse Bergen (zie vier : toerisme en recreatie).

Een aantal stimulerende **overleg- en uitvoeringsorganen** rond verschillende thema's zijn gewenst. Daar waar men deze spontaan gemeentelijk of per dorp situeert (omdat de nationaal gegeven voorbeelden meestal in gemeenten boven 10.000 inwoners leven), moet in onze plattelandsgewesten dit per gewest gezien worden.

Voorbeelden kunnen zijn : gewestelijke sportraad, jeugd raad, regionale werkgroep onderwijs en andere.

In elk dorp is een goed overleg en **gemeenschappelijke aanpak** nodig om de leefbaarheid te versterken via een maximale uitrusting en een zo groot mogelijk samenspel met een streekgeheel.

Hier is — gezien de beperkte omvang van de meeste dorpen — geen klassieke overlegraad aangewezen met afgevaardigden van allerlei groepen. Het gevaar bestaat dat deze raad op zichzelf gaat draaien omdat de persoonlijke relaties tussen de leden van een dergelijke raad te groot zijn.

Een formule van **dorpsberaad** (in het Heuvelland experimenteel gestart te Hollebeke, enigszins geïnspireerd door de Friese "petearrountes") is misschien een haalbare kaart. Hoe dan ook, een eigen lokale structuur is noodzakelijk.

De uitbouw van stevige **plaatselijke of regionale afdelingen van nationaal gestructureerde verenigingen** is belangrijk. Het brengt de doorstroming van allerlei ideeën die elders tot ontwikkeling komen. Het zijn ook de geëigende wegen voor specifieke aanpak gericht op beroep, hobby, enz.

Binnen de bredere regio (federatie) is goed **overleg** tussen de groepen van **platteland en stad** belangrijk (bv. stedelijke jeugd raad met streekjeugd raad).

Voor een aantal (technische) **aangelegenheden** moeten onze dorpen-gemeenten, plattelandsgewesten zich in **bredere structuren** inschakelen. In eigen provincie zijn de Westvlaamse Intercommunales hiervoor aangewezen voorbeelden (W.I.H. Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid — W.I.T.A.B. Westvlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand — W.I.E.R. Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Reconvertie).

Een **stimuleringsorgaan** waarbij de bevolking sterk betrokken is kan een vruchtbare rol vervullen. Het Opbouwwerk Heuvelland vervult sinds 1966 deze rol in het Heuvelland.

4. STIMULERINGSBELEID

Voor de ontwikkeling van de Westhoek in het algemeen en het Heuvelland in het bijzonder zijn zowel eigen dynamiek ter plaatse als injecties van buiten noodzakelijk. Essentieel is echter dat elke hulp van buitenaf kan aansluiten op een aanpak van binnen-uit.

EIGEN ONTWIKKELINGSORGAAN

Daarom is in de Westhoek een eigen ontwikkelingsorgaan (zie hierboven) noodzakelijk. Het tot stand komen hiervan zal met rustig overleg moeten gebeuren. Hierbij kunnen provinciale en centrale overheid een rol spelen door bij de uitbouw van dit orgaan zich als gesprekspartners open te stellen.

GEWESTELIJK OPBOUWORGaan

Het is belangrijk dat niet alleen op het brede vlak van het totale ontwikkelingsgewest een overleg- en stimuleringsorgaan ontstaat. Ook op het vlak van een functioneel deelgewest is overleg tussen lokale overheid en bevolking, is de mogelijkheid tot inbreng van onderuit – het engageren van alle krachten – noodzakelijk.

Om dit te stimuleren kan een gewestelijk opbouworgaan wellicht een middel zijn. Het kunnen ook andere vormen zijn waarbij dit overleg en die participatie van de basis mogelijk wordt. In geen geval mag men hier overhaast te werk gaan.

In 1966 werd in het Heuvelland het "Opbouwwerk Heuvelland" opgericht, een opbouworgaan dat tracht in betrokkenheid van zoveel mogelijk mensen uit de streek op de ontwikkeling in te werken langs de **methode van het opbouwwerk**.

Deze methode kunnen wij zeer kort omschrijven als de werkwijze, waarbij een (streek) geheel de eigen moeilijkheden en mogelijkheden zoekt te kennen, hierbij een rangorde vaststelt van dringendheid en haalbaarheid, in eigen kring of daarbuiten de nodige middelen (financies, deskundigheid, vrijwillige medewerking) werft, het vertrouwen van de bevolking wint en daardoor de wil om samen te werken doet ontstaan en ten slotte (op korte termijn) realiseerbare projecten aanpakt om de samen- en medewerking al doende te laten groeien (naar Ross "Community Organization").

Het gaat dus om een aantal stappen of "fasen" die deskundig moeten begeleid worden. Tijdens het gehele opbouwverloop moet er steeds een overgang gebeuren van (eventueel) van buiten uit vastgestelde noden (objectieve behoeften) naar zelf aangevoelde noden (subjectieve behoeften). In dit verloop is dan ook het methodisch zelfonderzoek zo belangrijk; niet studiewerk over de toestand door specialisten van buiten af, maar door de betrokkenen zelf met technische medewerking van vakkrachten.

Het is duidelijk dat opbouwwerk slechts die naam verdient wanneer het gebeurt in sterke betrokkenheid van de bevolking in al haar geledingen. Hiervoor is veel open informatie nodig (de bevolking moet weten wat er gaande is), enquête-werk (waardoor men weet wat er leeft) en allerlei vormen van gesprek en dialoog.

Opbouwwerk is vak-werk. Men moet kunnen feiten oordeelkundig verzamelen, in staat zijn de betrokkenen te helpen bij het vaststellen van de toestand, bekwaam zijn tot beweging te laten komen (soms het gebrek aan zelfvertrouwen helpen overwinnen), hulpbronnen (financies, deskundig advies) weten aan te boren. Deze beroepskracht is de opbouwwerker.

Men moet ook voorzichtig omspringen met deze methode. Niet overal kan ze toegepast worden. Er moeten zekere aanwijzingen (indicaties) bestaan dat het zinvol en haalbaar is. Die aanwijzingen noemt men negatieve indicaties (er moet een bepaald probleem zijn) en positieve indicaties (er moet ook een uitweg zijn, hoop, er moet iets kunnen veranderen).

De negatieve indicaties in het Heuvelland en de Westhoek zijn: het leven vertraagt, er is dynamiek tekort in het gewest. (Het kan ook zijn: een streek met zeer snelle verandering waardoor een zekere ontredde bij de mensen ontstaat bv. snelle industrialisering in de Gentse Kanaalzone, overlopen van de stad bv. Brusselse randgemeenten).

De belangrijke positieve indicatie in het Heuvelland is bv. het reële ontwikkelingsperspectief via toerisme en recreatie (elders kan dit bv. de aanwezigheid van veel afgestudeerden zijn – Brusselse randgemeenten).

De gehele werking moet gericht zijn op een bepaald doel, er moeten opbouwperspectieven zijn (voor ons: ontwikkelingskansen) die meestal opbouwvoorwaarden stellen (voor ons: ontwikkelingsvoorwaarden).

OVERLEG – MIDDELEN

Uit het opbouwproces – wanneer objectieve noden overgaan in aangevoelde noden, en de wil tot aanpak er is – komt normaal een programmatie (hier: "Heuvelland '80" vierde deel).

Het rendement van het Opbouwwerk zal er dan pas zijn wanneer de overheid (en eventueel de privé-beleidsstructuur) kanalen vrijmaakt waarbij op grond van de diagnose en programmatie uit het Opbouwwerk **overleg** mogelijk wordt en **middelen** ter beschikking komen tot verwezenlijking van uit het Opbouwwerk gegroeide programma's.

Enerzijds kan een als gevolg van Opbouwwerk ontstane "aangevoelde nood" met wil tot verandering – slechts vervuld worden door aanknoping bij het overheidsbeleid hieromtrent. Anderzijds kan veelal een overheidsbeleid slechts doordringen tot de laatste geledingen wanneer het aanknoopt bij een daar ontstaan inzicht.

Dit is het geval voor haast elk domein van het beleid. Daar waar men ter plaatse methodisch inzicht tracht te krijgen in eigen noden en behoeften en een systematische aanpak programmeert, moet de overheid (het beleid) dit kunnen stimuleren en hierop ingaan om het uitgangspunt (veelal een gesloten kring situatie) te kunnen verlaten. Dit vereist overleg en aangepaste middelen.

GLOBALE HULPTOEZEGGING

Belangrijk als stimulans kan zijn dat na overleg rond de programmatie de overheid voor elk te realiseren onderdeel een **globale hulptoezegging** doet, zodat het programma verder in detail kan uitgewerkt worden en men ter plaatse weet welke lokale en regionale middelen men ter beschikking moet hebben om tot realisatie te komen.

Een voorbeeld van een dergelijke aanpak zou de realisatie van het deelplan rond de Heuvellandroute kunnen zijn (zie deel vier). Een principiële toezegging van een vast subsidieprocent gedurende een bepaalde tijdspanne (bv. een verwezenlijking voor 1980) zou de aanpak onmiddellijk mogelijk maken.

Een bijkomende stimulans kan zijn bepaalde overheidssteun toe te zeggen op voorwaarde dat er naast de gemeentelijke inbreng ook een duidelijke particuliere inbreng is (financieel of in werkuren bv.).

D. CONCRETE VOOR- STELLEN : WERKPLAN "HEUVELLAND 80"

De concrete voorstellen zijn de vrucht van de vele gespreksavonden, commissie- en gemeenteraadszittingen tijdens de winter 1971-72. Ze worden hierna rond bepaalde thema's gegroepeerd. Er werd vooral aandacht besteed voldoende voorstellen te formuleren die voor zelfaankoop (bevolking, gemeentebesturen) in aanmerking komen.

1. WERKGELEGENHEID IN DE INDUSTRIE

Hier moet voor het Heuvelland alle aandacht toegespitst worden op industriemogelijkheden te Ieper, Poperinge en Vlamertinge.

De verbindingswegen A9 en Ieper-Poperinge-Steenvoorde (Fr.) zijn hiervoor essentieel. Daarnaast moet de mogelijkheid voorzien worden om in bepaalde dorpen gunstige vestigingsvoorwaarden te scheppen voor ambachtelijke bedrijven of beperktere ateliers. Hier moet uiteraard rekening gehouden worden met zowel het landbouwbelang, de recreatiebelangen en de wooneisen ("schone" bedrijven zonder geluids-, geur- of vuilhinder). **Voorrang voor dorpen waar minder kansen op het vlak van de recreatie bestaan is aangewezen.** Bestaande ateliers (schrijnwerkerij, confectie bv.) tonen de mogelijkheden aan.

2. LANDBOUW

STRUCTUURVERBETERINGEN

Waar de gronden in het Heuvelland een blijvende landbouwbestemming krijgen, is herverkaveling tot grotere, rationeel te bewerken percelen gewenst.

Een weg hiertoe is ruilverkaveling langs ambtelijke weg (Nationale Landmaatschappij). In de driehoek Dikkebus-Vlamertinge-Reningelst is dit pas gebeurd.

Velen hebben bezwaren tegen deze werkwijze omwille van de lange duur van de werken en de hoge kosten die ermee gepaard gaan en geven de voorkeur aan ruilverkaveling op vrijwillige basis.

Hier komt ook het Rijk tussen voor opmetings- en afbakeningskosten, het aanleggen van wegen, afwateringen en opmaken van definitieve plannen (naar "100-vragen en antwoorden" blz. 5 nr 1, een uitgave van het Ministerie van Landbouw, 1962).

Daar het overgrote deel van de landbouwgronden in het Heuvelland in pacht worden

10 uitgebaat, kan ook deze oplossing heelwat moeilijkheden scheppen.

Ruilverkaveling langs ambtelijke weg verdient de voorkeur, mits de werken sneller uitgevoerd worden en de betrokken landbouwers meer inspraak krijgen bij de planning en de uitvoering. Preciese informatie van de technische diensten naar de betrokken landbouwers toe, en omgekeerd, is van groot belang.

Een nationale grondbank zou de pachter meer wapenen als de eigenaar zijn gronden verkoopt. Aldus wordt de versnippering van aaneensluitende percelen over verschillende uitbaters tegengegaan.

Verder houdt het saneringsfonds, waardoor uitbaters tussen 50 en 60 jaar van een klein bedrijf zonder opvolger, een uittredingspremie krijgen, het gevaar in dat bedrijfsgronden in eigendom uitgebaat, tussen verschillende verre erfgenamen verdeeld worden. Ook hier moet gemaakt worden dat de gronden zoveel mogelijk samen blijven en overgedragen worden, liefst aan dichtbijliggende bedrijven.

Bij het aanleggen van nieuwe wegen, de verkoop van percelen als bouwgrond enz., zouden de betrokken versnipperde bedrijven spoedig moeten herverkaveld worden.

Bij elke vorm van sanering, gebonden aan ruilverkaveling (rechttrekken van beken o.m.) zal redelijkerwijze oog moeten zijn voor de toekomstmogelijkheden in de recreatie. Met andere woorden : ons huidig landschap is mede bron van bestaansmogelijkheden.

Belangrijk in elke structuurverbetering is een goede afwatering van grachten en beken en drainering van waterzieke gronden. Bij het periodisch reinigen van beken, zal men zowel rekening houden met het bewaren van stevige oevers (landbouwbelang : zware machines moeten in de buurt komen) als met het landschap (op bepaalde plaatsen mag de reiniging niet het verdwijnen van beperkte bomenrijen meebrengen).

Het zou billijk zijn de overheidstoelagen bij draineringswerken, te herwaarderen tot 70 % van de aanbestedingskosten.

Op het vlak van de structuurverbeteringen moet zowel studiewerk verricht worden naar mogelijke saneringsprogramma's, als degelijke voorlichting die kennis laat nemen van voor- en nadelen van bepaalde projecten.

RATIONELE BEDRIJFSVOERING

Een landbouwbedrijf uitbaten vraagt vandaag de dag een flinke economische aanpak. De investeringen zijn groot, bedrijfsgebouwen vragen modernisering, het machinepark kost geld en onderhoud.

Twee elementen zijn van groot belang in het beheer : een juiste oriëntatie van het bedrijf en een nauwkeurige boekhouding.

De bedrijfsboekhouding wordt nog te weinig toegepast. Het is nochtans een uitstekend middel voor de landbouwers om, samen met de dienst die ze verwerkt, minder renderende teelten te onderkennen en op een relatief korte termijn (\pm 5 jaar) tot een betere oriëntatie van het eigen bedrijf te komen.

Bedrijfsboekhouding verdient een aanmoediging maar is niet alles.

Om een juiste oriëntatie van de bedrijven te bekomen en de landbouwers dus kansen te geven tot betere bedrijfsvoering, zal ook heel wat bredere informatie en hulp nodig zijn.

Vooreerst over de oriëntatie van de bedrijven, uitgaande van de landbouwstreek waarin ze gelegen zijn (het landbouweconomisch instituut werkte onlangs studies in deze zin uit).

In de tweede plaats over de commercialisatie van de producten : welke teelten verzekeren een rendabele afzet ?

Deze informatie moet zo gebracht worden, dat elke boer ze praktisch kan gebruiken

op zijn bedrijf. Deze oriëntatie kan helpen het speculeren te vermijden waardoor men alles of niets speelt met bepaalde teelten.

SAMENWERKING TUSSEN LANDBOUWERS : ONDERLINGE BEDRIJFSHULP

Op veel boerderijen werkt de landbouwer alleen, hoogstens nog met zijn echtgenote en in veel minder gevallen met een van zijn kinderen. Dit stelt een nieuw probleem : het risico dat het bedrijf stilvalt bij ziekte of ongeval van de landbouwer. Het bedrijfs-hoofd is in feite met handen en voeten gebonden aan zijn bedrijf. Een **vereniging voor onderlinge bedrijfshulp** kan hier veel diensten bewijzen. Het aansluiten bij zulke vereniging biedt meer zekerheid aan de landbouwer dan het vertrouwen in burenhulp. In het Heuvelland kennen wij reeds één vereniging in Westouter : 20 boeren vormen er sinds drie jaar een vereniging voor onderlinge bedrijfshulp bij langdurige ziekte en ongeval. De ervaringen zijn zeer positief.

Verenigingen voor onderlinge bedrijfshulp starten best per dorp, met een niet al te grote groep. Het vertrouwen tussen de leden onderling is immers van groot belang. Wij staan in de streek echter met een grote verscheidenheid aan bedrijfstypes. Daarom kan op termijn gestreefd worden naar samenwerking over de dorpsgrenzen heen : uitwisselen van hulp tussen bedrijven met eenzelfde specialisatie.

Op die manier zou het mogelijk worden dat de landbouwers hulp bieden voor die teelten en bedrijfstypes waarmee ze zelf vertrouwd zijn.

Het mag in de toekomst niet bij ziekte en ongeval blijven : onderlinge bedrijfshulp moet het ook mogelijk maken dat de landbouwersgezinnen in onderling overleg enkele dagen vrij nemen.

Het verder zoeken naar andere samenwerkingsvormen als machine-ringen en gezamenlijk werk op de bedrijven (voorbeelden o.m. te Boeschepe) is belangrijk.

LANDBOUW EN TOERISME

Vooreerst is er bij de landbouwers een grondige mentaliteitsverandering nodig in hun houding tegenover recreatie en toerisme.

Recreatie en toerisme zijn naast landbouw de belangrijkste levenskansen voor het Heuvelland.

Toerisme en landbouw hoeven echt niet tegengesteld te zijn aan elkaar. Het prachtig agrarisch landschap, verhoogt immers de toeristische aantrekkelijkheid van de streek.

Aan de gasten moet duidelijk gemaakt worden dat zij in een agrarische streek terecht komen en dus ook respect moeten opbrengen voor het werk van de landbouwers : autorijden tegen lage snelheid op landbouwwegen, die in de eerste plaats gebruikswegen zijn voor de boeren; geen schade aanrichten aan de gewassen en vruchten . . .

Deze bekommernis moet in alle contacten van de V.V.V. blijken (o.m. in folders, gidsjes, nota's aan jeugdgroepen).

Frisse verfraaiing van de hoeven is misschien een klein, maar toch heel belangrijk actie-punt in het kader van de gehele verfraaiing van onze dorpen.

(Ook vanuit provinciale overheidsdiensten wordt hoeveverfraaiing aangemoedigd zelfs door middel van een jaarlijkse wedstrijd. De vraag werd gesteld of daarnaast een intense campagne met startpremie voor elke geïnteresseerde op korte termijn niet meer effect zou hebben).

Voor een deel van onze landbouwers steken er kansen in een gedeeltelijke of volledige overschakeling naar toeristische activiteiten. De toeristische activiteit is voor de landbouwers **niet aangewezen als het bijkomend tijdrovend werk** wordt in de rij van vele

andere bezigheden, maar wel als het, ter vervanging van ander, minder rendabel werk, billijke inkomsten biedt.

We zien een drietal concrete wegen :

1. Toeristische logiesvormen rond landbouwbedrijven.

Hier zien we zowel het jeugdtoerisme als de hoevevakanties.

Het ontvangen van jeugdgroepen op de boerderij (in een schuur, in tenten) is mogelijk mits elementaire sanitaire uitrusting (drinkbaar water, W.C. met waterspoeling).

Om dit te stimuleren dient er in de eerste plaats een inventaris opgemaakt van gunstig gelegen bedrijven, die kandidaat zijn. Gemeenschappelijke publiciteit kan de aandacht vestigen op verscheidene mogelijkheden : een hoeve die op 500 m. van een vrij toegankelijk bos ligt, is geschikt voor alle jeugdgroepen, ook voor de groepen met jongere kinderen — een hoeve die bv. 5 km van de bossen verwijderd ligt, kan alleen interessant zijn voor oudere jeugd, die zich gemakkelijk per fiets verplaatst.

Met vakantiehoeven (verblijf voor gezinnen op een hoeve) is reeds heel wat geëxperimenteerd in Nederland en Duitsland, en met succes. Ook in het Veurnse startte dit jaar een klein project met elf boerderijen waarvoor de werving gemeenschappelijk wordt verzorgd. Een vakantiehoeve hoeft gastvrijheid te bieden voor overnachting (een nette kamer, stromend water, toilet met waterspoeling).

Ontbijt en avondmaal moeten voorzien worden.

In het Heuvelland kan gestart worden met enkele geïnteresseerde bedrijven, die het project op gang brengen, in nauwe samenwerking met de werkgroep landbouw (zie verder) en de V.V.V. Westvlaamse Bergen.

2. Toeristische landbouw.

Op een aantal plaatsen met aantrekkelijke panorama's kan gezocht worden naar de uitbouw van landbouwbedrijven die een eerder op het toerisme afgestemde productie verzorgen (bloemen, boerebrood, enz.).

Geschikte deelgebieden (bv. de heuvelrij van de Walletjes te Nieuwerkerke tot de Zwarte-molen en de Hille te Dranouter enerzijds, de omgeving van het Palingbeek-domein — langs Heuvelland-route — anderzijds) moeten vastgelegd worden, waar de overheid (Ministerie van Landbouw) steun verleent bij omschakeling in deze richting).

In dit perspectief werden heel wat voorstellen ingebracht die soms in combinatie met elkaar een mogelijkheid bieden :

- * Kweken van natuurlijke producten (groente, vlees) en verzorgde propaganda ervoor.
- * Een combinatie van pinetum (gespecialiseerd "arboretum" bomenverzameling van pijnbomen, sparren, dennen), doolhof en boomkwekerij.
- * Wijnteelt op zuiderhelling — aansluitend proeflokaal. (Ministerie van Landbouw deed rond 1960 geslaagde proef).
- * Vruchtenteelt (aardbeien, bessen enz.) voor likeur — aansluitend proeflokaal.
- * Bloemenkweek : niet zozeer de bloem voor de bloemenhandel, maar de eenvoudige bloemen die rechtstreeks in grote tuilen kunnen verkocht worden (margrietten, dahlia's, . . .).
- * Ponyhoeve (met vaste circuits voor pony's).
- * Kruidenhoeve.
- * "Toeristische boomgaard" (die per viertal bomen verpacht wordt aan stadsmensen die zelf komen plukken — verzorging door landbouwer) (in Nederland gekend).
- * Kinderboerderij (niet de kinderboerderij als "schoolboerderij" maar als onthaal-boerderij) : hoeve van beperkte omvang (3-4 ha bv.) die een beeld geeft van de ge-

wassen in de streek. Op dergelijke boerderij worden schoolgroepen en gezinnen ont- haald die kennis willen maken met de boerderijdieren, de gewassen. Lekker eten met boerebrood met ham, kaas, melk enzomeer.

Een studie over de mogelijkheden van de kinderboerderij zou kunnen door de V.V.V. en werkgroep landbouw opgemaakt worden.

3. Nieuwe afzetmogelijkheid.

Verkoop van landbouwproducten aan vakantiegangers en aan Horecasector : groenten, zuivel, eieren, bloemen, fruit. In de meest toeristische dorpen (Westouter, Kemmel) en op bepaalde plaatsen langs de Heuvellandrouten is dit reeds mogelijk voor enkelingen.

LOSSE VOORSTELLEN VOOR AANPAK

Drinkbaar water :

Algemeen is de vraag naar aansluiting van de boerderijen op het openbaar waterleidings- net. Dit is een probleem dat nationaal moet bekeken worden. Het is een probleem van het platteland, dat hetzelfde comfort verdient als stedelijke kernen.

Voor het Heuvelland zou, zodra het spaarbekken te Woumen klaar is, moeten gestreefd worden naar snelle bediening van onze dorpen en geleidelijk aan van de meest afgelegen landbouwbedrijven. Als overgangsmaatregel is de spreiding van een aantal waterafname- punten belangrijk.

Voor het huishouden en voor het vee is zuiver water onontbeerlijk.

Betere electriciteitsbedeling :

De stroomvoorziening is vaak te zwak in de streek. Aanvulling van stroomleveringseen- heden (cabines) is noodzakelijk. Te veel toestellen op de bedrijven zijn van regelmatige voldoende stroomverlening afhankelijk.

Aandacht moet besteed aan de bovengrondse leidingen. Bij inplanting moet een correcte vergoeding van de landbouwers gebeuren. In een meerjarenplan moet er naar gestreefd worden de bovengrondse leidingen stelselmatig door ondergrondse te vervangen. Dit zou én het landschapsschoon én het rationele landbouwwerk bevorderen.

Intense bestrijding van de muskusratten.

Verdere verbetering van nog niet verharde landbouwwegen.

LANDBOUWVORMING

Door overleg moet ernaar gestreefd worden dat alle bestaande vormingskansen (WAVI jongens en meisjes, KLJ - groene kring, Volkshogeschool de Blankaart, Stichting Lode- wijk de Raet) in het bereik en de aandacht van de jongeren uit de landbouwsector komen. Waar nodig moet gezocht naar nieuwere vormingsmogelijkheden.

HOEVEWONINGVERBETERING

Er kan heel wat (minder goeds) gezegd worden over veel van onze hofsteden als woon- huizen. Is men voldoende op de hoogte van de hulp die de landbouworganisaties, Rijk en Provincie hier kunnen bieden ? Een grondig onderzoek naar de toestand zou naar een breed hoevesaneringsprogramma kunnen leiden.

EXPERIMENTEN

12 Een landbouwbedrijf dat mee wil met zijn tijd heeft vaak te kampen met grote

risico's. Vaak gaat het om zoeken en tasten naar renderende omschakelingen, naar betere bestaansmogelijkheden.

Bij de aanpak van landbouwprojecten in het Heuvelland (bijvoorbeeld vakantiehoeven), verdient het experimenteren grote steun.

Nodig zijn telkens één of een paar landbouwers die het aandurven (en die hiervoor een risico-dekking krijgen van de overheid of privé-organisaties).

Een bredere proefclub van geïnteresseerde landbouwers waarin landbouworganisaties en provinciale- of rijkdiensten vaktechnische hulp bieden, zou elk experiment verder kunnen steunen.

EEN WERKGROEP LANDBOUW

De realisatie van dit programma zal veel overleg van de verschillende betrokkenen vragen.

Een werkgroep landbouw, samengesteld uit afgevaardigden van de landbouworganisa- ties (boeren en specialisten), landbouw-jeugdorganisaties, de overheidsdiensten en de Welvaartsstichting Heuvelland kan een geschikt instrument zijn.

Het werkterrein van deze groep zou tweeledig zijn :

1. Een brug vormen met alle bestaande diensten die rond de projecten hulp kunnen bieden (studiewerk, financiën, deskundige begeleiding bij realisaties).
2. Het scheppen van vormingskansen (ofwel aansluitend bij bestaande diensten of, indien nodig, uitbouwen van nieuwe mogelijkheden).
Belangrijk is dat de vorming steeds gericht is op concrete actie. Een belangrijk element erin zal dus wel zijn het wekken van belangstelling en bereidheid bij de landbouwers om mee te werken aan projecten.
Voorlichting over bedrijfsboekhouding bijvoorbeeld moet uitmonden in een intense werking om meer landbouwers aan te zetten een boekhouding te gebruiken.

3. TOERISME EN RECREATIE

● VOORRANGSPROJECT : DE HEUVELLANDROUTE

Als project waarin alle dorpen hun aandeel kunnen hebben en waaraan velen kunnen meewerken verdient het routeproject de voorrang.

Bewegwijzering.

In 1970 werd het traject van de Heuvellandrouten in lussen uitgewerkt en met blauw- witte zeshoekige routeborden bewegwijzerd (model ANWB). Ter aanvulling moeten nog komen : oranje bordjes met zwarte tekst ter aanduiding of verwijzing naar merkwaardige punten, verder typische plaatsaanduidingen.

Trajectverbeteringen.

Omdat het ideale routetraject niet volledig verhard was werden tijdelijke wegomleggin- gen ingeschakeld.

Wegverhardingen zijn noodzakelijk om de volledige route rijklar te maken.

- Kranenburgstraat (grens Zillebeke - Geluveld)
(tenzij voorstellen hierna bij "bossen" tot ander traject leiden)

- Klein weggedeelte (grens Kemmel - Wijtschate)
- Montebergstraat (Loker)
- Zavelaarstraat (grens Loker - Reningelst)
- Vitsemolenstraat (kleine bijkomende doorsteek Westouter)
- Molenstraat (Kemmel).

Ontsluitende weg.

Te Zillebeke van de Heuvellandroute naar de Canadalaan (Hill 62, oorlogsmuseum). (Gewenst vanuit route : voetpad; gewenst vanuit Canadalaan : weg. Probleem : zal weg geen verkeersstroom veroorzaken Menenseweg - Canadalaan - Schachteweide - dorp Zillebeke ?).

Afwerking route.

Wandelpaden.

Een net van 45 wandelpaden is voorzien, aansluitend op de Heuvellandroute, telkens vertrekkend van een geschikte parkeer ruimte. De eerste 15 zijn gepland voor 1972-73. Vooropgezette (voorlopige) namen : Vijverpad (Dikkebus), Planciuspad (Dranouter, geopend vanaf Pinksterzondag 1972), Vaartpad (Hollebeke), Malegijspad (Kemmel, geopend Pinkstermaandag 1972), Zavelaarpad (de Klite), Galooiepad (Loker), Gravenpad (Mesen), Westhofpad (Nieuwkerke), Zoetendaalpad (Reningelst), Abdijpad (Voormezele), Hellegatpad (Westouter), Kroonaardpad (Wijtschate), Kamerleenpad (Wulvergem), en Zwarteleenpad (Zillebeke). Verder een pad dat in de richting Boeschepè (Fr-Vl.) leidt (Vosholpad).

De wandelpaden worden aangeduid met kleurkoppaltjes (type SBB). Tot de uitrusting van de wandelpaden horen rustbanken, picknicktafeltjes, oriëntatietafels, uitkijktorens.

- rustbanken : hier wordt het GOBA-type verkozen (reeds in gebruik te Dranouter, Voormezele, Westouter en Wulvergem).
- picknicktafeltjes : een aantal geschikte plaatsen worden hiervoor opgespoord, voorwaarde is dat de afvalbakken gemakkelijk door de plaatselijke vuilnisophalddienst kunnen geleidigd worden.
- oriëntatietafels : daar waar de routerijder dankbaar zal zijn voor de aanwijzingen (o.m. Zwartemolen, Dranouter; Pingelaarstraat, Kemmel; Walletjes Nieuwkerke; Zoetendaal Reningelst; Vitsemolenstraat Westouter, Poperingsestraat Wijtschate; Zwarteleen Zillebeke.
- uitkijktorens (o.m. te Dranouter; Zwartemolen en Zillebeke : Pappot of Zwarteleen).

Fietsroutes.

Gedeeltelijk samenvallend met de Heuvellandroute en gedeeltelijk gebruik makend van andere wegen (meestal reeds verhard) is een geheel van 8 fietsroutes ontworpen. In enkele gevallen is een nog aan te leggen fietspad los van de verkeersweg noodzakelijk.

Zorg voor dorpsverfraaiing.

Bloemendorpen.

Dit is het deelproject waar het meest mensen kunnen meewerken. Hier kan elk gezin een inspanning doen. Zelfstandige verfraaiingswerkgroepen kunnen in overleg met hun gemeentebesturen wonderen verrichten. Hier is het spoor door Westouter getrokken.

Er wordt eveneens aangepakt in de andere dorpen. Streefdoel : 14 bloemendorpen.

Groene dorpen.

De nationaal gegeven stimulans (plant een boom) heeft reeds weerklank in meerdere dorpen. Voormezele kende de eerste actie op bredere schaal. Doen voor groen.

Keurige dorpen.

Weren van schreeuwerige publiciteit – aandacht voor smaakvolle uithangborden – durven een oude naam in ere herstellen – aandacht voor het gebruikte lettertype – kleur geeft fleur – aangepaste vlaggen op goed gekozen plaatsen (een medewerker met ervaring zegde toe uitgaande van de dorpswapens verantwoorde dorpsvlaggen te ontwerpen : in 1973 een ereplaats voor de dorpsvlag in ieder dorp !).

Prieeltjes.

Daar waar een geschikte plaats voorhanden is wordt de aanleg van kleine prieeltjes (geheel van bomen, struiken, bloemen, rustbank) aanbevolen.

Dorpstyperende beeldjes of herinneringsmotieven.

Elk dorp heeft in zijn geschiedenis of zijn traditie elementen die geschikt zijn om in steen of metaal als versiering in het dorp aangebracht te worden (beeldje, monumentje).

Enkele voorbeelden die we opvingen :

Dranouter : bescheiden monumentje van Petrus Plancius – Pieter Platevoet.

Nieuwkerke : een maquette van de vroegere Lakenhalle.

Voormezele : een beeldje van Annemarieke van Voormezele (de marketentster uit het oude volkslied).

Westouter : een herinnering aan het "Groot Transport" waarbij Westouter voor Klein-Watou (nu Steenvoorde) werd gewisseld tussen Frankrijk en Oostenrijk (anders was Westouter nu Frankrijk).

Wijtschate : de varende vrouw.

Wulvergem : Sint-Machuut en zijn walvis.

Dit kunnen dankbare aanknopingspunten worden voor bezoekers.

Eenvoudige attracties langs de route.

Het is aangewezen te zorgen voor kleine speelveldjes (enkele meters grond met enkele eenvoudige toestellen), vormen van streekeigen ontspanning (open boltrog). De natuur-sportbaan (zie verder) is hierin een element. Ook eenvoudige hengelgelegenheden zijn langs de route gewenst.

Tentoonstellingsruimten.

Langs de route moet geleidelijk een reeks van eenvoudige tentoonstellingsruimten geopend worden. Als er in het begin niet veel mensen komen kijken, mogen we niet ontmoedigd zijn, maar doorblijven.

● ALGEMEEN PROGRAMMA

★ ER MOET IETS TE ZIEN ZIJN

ONS LANDSCHAP

Door de Heuvellandroute maken we het landschap zichtbaar en open. Maar we moeten er ook zorg voor dragen.

- Zorg voor kwetsbare landschapselementen.

* Soms is een groepje bomen een onvervangbaar landschapsonderdeel

- * Wilgen langs onze beken :
 - mechanische reiniging is in een aantal gevallen noodzakelijk maar er zijn plaatsen waar het uitzicht absolute voorrang heeft. vb. Bollaartbeek dorpskern Voormezele; Fransebeek dorpskern Westouter.
 - hier zou in overleg met de gemeentebesturen een inventaris van te beschermen landschapsdeeltjes moeten opgemaakt worden.
- Bedrijfsgebouwen (landbouw, ambacht)
 - * Liever een verzorgd gebouw (landbouwloods) met een paar goed geplaatste bomen, net onderhoud en keurig geschilderde poort dan een slordig gebouw afgeschermd door een groengordel die dan dikwijls als een stijve rij soldaten rond het gebouw staat.
- Verloren hoekjes
 - * Hoekjes die vrij komen door wegverlegging bv. moeten verzorgd worden : bomen, struiken, bloemen.
- Vuilnisbelten
 - * In het Heuvelland zijn er nu ongeveer 25 stortplaatsen in gebruik. Stortpunten zijn storingspunten. Samenwerking tussen de gemeenten kan deze punten tot enkele herleiden die met zorg bij volstorting kunnen afgedekt en begroeid worden. (Speciale aandacht : Monteborg – Zwartemolen).
- Watervervuiling
 - * Door de toeristische concentratie (o.m. Zwarteberg) ontstaan bevuilingshaarden die de beken niet door zelfreiniging kunnen verwerken. Hier is een zuiveringsstation noodzakelijk en bijkomende riolering (ook in landbouwbelang : koeien drinken niet uit bevulde beken).
- Publiciteit
 - * Actie voor wegwerken van schreeuwerige publiciteit.
- Dorpszorg
 - * De dorpen zijn een onderdeel van ons landschap. De zorg voor het uitzicht kwam reeds hierboven tersprake.
- Bij aanplanting denken aan streekeigen bomen (knotwilg niet verbannen a.u.b. zie Knokke).

ONZE BOSSEN.

Niet alle bossen of bosdelen zijn voor algemene toegang geschikt. Daar waar de oppervlakte te klein is, is toegang te ontraden : kleine bosjes zijn te kwetsbaar bij druk bezoek (vuil, schade). Deze bosjes en bosresten zijn een onderdeel van ons landschap dat voor de wandelaar moet ontsloten worden (wandelpaden).

Bossen langs zeer drukke wegen kunnen slechts toegankelijk gesteld worden langs toegangswegen los van de verkeersweg.

Het streekontwikkelingsplan bevat volgend bos- en opengroenprogramma :

Heuvellands centrum natuurrecreatie te Zillebeke.

Links en rechts van de Kranenburgstraat (grens Zillebeke-Geluvelde) ligt een aangesloten natuurgebied : bossen, velden, weiden. De bossen zijn eigendom van de Ieperse C.O.O. en worden nu als houtvesterij en jachtgebied gebruikt. Van dit geheel is een

klein onderdeel, Groenenburgbos te Zandvoorde - Geluvelde van mei tot einde augustus toegankelijk.

Rekening houdend met de belangen van de C.O.O. wordt volgend voorstel uitgewerkt: overname door een overheidsinstantie (Waters en Bossen?) van het aaneengesloten Kranenburgbos (rond kruispunt Vijfwegenstraat – Kranenburgstraat). Hierdoor zouden voor de C.O.O. weer middelen vrijkomen om haar opdrachten te verwezenlijken (o.m. op korte termijn nieuw ziekenhuis op Hoge Zieken).

Deze brede omgeving moet uitgebouwd worden als een centrum voor natuurrecreatie (wandelen, natuurstudie). Dit veronderstelt de oprichting van een onthaalgebouw (natuuronthaal) in de omgeving met de daaraan verbonden natuurbeschermings- en opvoedingsdienst. Dergelijke eenvoudige ruimte moet een kantoor bevatten voor de vaste medewerker en een tentoonstellingsruimte waarin steeds een beeld te zien is van wat tijdens die bepaalde maand of seizoen in de natuur vooral aandacht verdient. Dit centrum zou tevens instaan voor natuuronthaal en studie in het ganse Heuvelland (uitgave streekflora – aanleg natuurleerpaden enz.)

Tijdens de periode die nog rest voor de huidige jachtpacht verstrijkt, moet de houtvesterij beëindigd worden en een stelselmatig plan uitgewerkt worden om de verscheidenheid in dit natuurgebied nog te vergroten (bomen, planten, bloemen) door aanplant en uitzaaï. Tijdens deze periode zou het gebied beperkt toegankelijk kunnen zijn: geleide groepsbezoeken en houders van bos- en natuurkaart (toegang voor iedereen die aan bepaalde voorwaarden voldoet).

Vanuit deze kern kan naar het voorbeeld van de Nederlandse en Britse landschapsverenigingen een vereniging "Het Heuvellandse Landschap" (later te integreren in grotere verbanden: Westvlaams, Vlaams) opgericht worden die systematisch meer natuurgebieden in eigendom, huur of gebruik verworft en ze beperkt (voor houders van bos- en natuurkaart) of volledig toegankelijk stelt.

Op deze wijze zou het mogelijk worden de natuurbescherming en de natuur-educatie van onderuit (in betrokkenheid van alle bevolkingslagen) uit te bouwen.

Bosrand oude vaart (Hollebeke – Voormezele – Zillebeke).

Deze bosrand krijgt een uitstekend gebruik dank zij het provinciaal project "Palingbeekdomein".

Hospiesbos, (Wijtschate).

Dit domein van de C.O.O. te Ieper zou een geheel specifiek gebruik moeten krijgen. Dit bos is na de eerste wereldoorlog als parkbos aangelegd en was voor de tweede wereldoorlog vrij toegankelijk (propagandadocument in bezit van de V.V.V. Westvlaamse Bergen).

Het nu haast verdwenen vijvertje, de verwaarloosde rododendronpartijen en de bordjes die de namen van de dreven en laantjes aanduiden (genoemd naar vroegere C.O.O.-bestuurders) getuigen van de vroegere opzet. Hier wordt gevraagd de parktoestand te herstellen en het park gezien de bijzondere acoustische eigenschappen als muziekpark uit te rusten (openluchtbeiaard, concertkiosk, luisterruimte).

Een sluitend voorstel hieromtrent, dat mede uitgaat van de C.O.O.-belangen is opgemaakt. We hopen op open overleg met het C.O.O.-bestuur.

Kemmelberg – Monteborg (Kemmel, Dranouter, Loker)

Alle groen moet hier toegankelijk worden. De overheid moet hier tussenkomen om dit mogelijk te maken.

Van het Ministerie van Landsverdediging wordt verwacht dat het van de daar verwor-

ven terreinen een gebruik maakt dat niet nodeloos het toerisme en de recreatie hindert. (doorwandelen Kemmelberg – Monteberg). Hier wordt aangedrongen op dringend overleg.

Scherpeberg (Loker)

De top van de Scherpeberg biedt het mooiste uitzichtspunt van de streek. Hier is aankoop van de ganse (in oppervlakte beperkte) heuvel aangewezen.

Rodeberg (Westouter)

Het Hellegatbos (Rijksdomein) en het Kotjepiepersbos (Gemeentebos) zijn vrij toegankelijk. Rustbanken zijn reeds geplaatst (proficiat). Hier zou een naam-aanduiding van de dreven en paden een hulp zijn voor de wandelaars. (Twee wandelpaden – zie hierboven – komen door deze bossen). Een draineringsprogramma is nodig.

Vidaigeneberg (Westouter)

De eigenaar van dit kleine bos is bereid het ter beschikking te stellen voor de uitbouw van een natuursportbaan (naar Zwitsers model). Deze verwezenlijking zou een gelukkige combinatie bieden van natuurrecreatie en sportief openluchtlevens.

Bosrestjes

Welbepaalde bosrestjes kunnen een functie krijgen voor een welbepaald doel : bv. ingerichte rustruimte (bankenkring) op een wandelweg. (bv. 't Wallekje in de Klite).

HISTORISCH ERFDEEL

Door de oorlog '14-'18 is het Heuvelland niet bijzonder rijk aan historische monumenten en herinneringen. Een reden te meer om er veel zorg voor te dragen.

Gebouwen

In de eerste plaats moet de romaanse krypte te Mesen – samen met de monumentale toren – zo uitgerust worden dat ze gemakkelijk toegankelijk zijn.

De Vaubantoren te Dikkebus moet een functie krijgen naar de historische waarde van dit monument.

Het waardevol geheel van de kerk te Reningelst mogen we met fierheid tonen.

Kostbaar bezit in onze kerken moet onder de aandacht gebracht worden : vooral te Kemmel (doopvont, schilderijen), Loker (schilderijen), Zillebeke (doopvont, glasramen).

Herinneringen

Bewaren of opnieuw levend maken.

Dranouter : zorg voor de kruistombe.

de Klite : familie van der Klite (de Comines).

Voormezele : laatste rest van de abdij (wijwatervat); maquette maken ?

Westouter : "Groot Transport".

Hierbij moeten we aandacht besteden aan details als historische grenspalen (Oostenrijk – Frankrijk, Nederland – Frankrijk).

'14 - '18

Nog heel wat bezoekers zijn geïnteresseerd in de gebeurtenissen van de eerste wereldoorlog.

– Zorg voor de Spanbroekmolentrichter (Pool of Peace) te Wijtschate.

In overleg met Talbot House aanbrengen van Engels-Nederlandse plaat die eerbied en bezinning vraagt.

– Vier dorpen moeten gelegenheid krijgen voorwerpen, foto's, documenten rond de oorlogsgebeurtenissen te tonen (museum, tentoonstellingsruimte) : Kemmel, Mesen, Wijtschate, Zillebeke.

Dit moet met moderne sprekende middelen kunnen gebeuren.

De vier tentoonstellingsruimten moeten door overleg één geheel vormen en verwijzen naar de plaatsen zelf en de vele oorlogsmonumenten en begraafplaatsen.

(Aandacht ook voor Loker : graf van de Ierse vrijheidsstrijder William Redmond).

– Het zou verantwoord zijn dat de mogelijkheid er is om (bv. te Mesen) op een bestendige manier studiemateriaal ter beschikking te stellen : een onthaalplaats voor allen die dit aspect in de streek willen terugvinden. Wanneer hierbij de actuele problematiek van oorlog en vrede betrokken wordt, kan dit centrum ook een jongere generatie aanspreken.

Toeristisch gebruik van torens

Mits aanpassing kunnen de kerktorens van Mesen (zie hierboven), Nieuwkerke en Wijtschate ideale panoramatorens worden.

Openluchtmuseum

De "Wulfhille" op de Rodeberg met zijn uit Watou overgebracht huisje, bakoven en kapelletje is een goede aanloop voor een klein openluchtmuseum. Het belendend bosje biedt een mogelijkheid tot latere groei. Een samenloop van omstandigheden bracht deze aanzet in moeilijkheden. Hier moet een inspanning geleverd worden om het verder mogelijk te maken.

Gelijksoortige elementen met de inbouw van een landelijke herberg moeten elders in het Heuvelland een kans krijgen. In tegenstelling met een geconcentreerd museum in grote stijl (Bokrijk, Arnhem) zou een inplanting van bepaalde elementen uit vroeger tijd (Lijstermolen, Rodeberg – Wulfhille, Rodeberg) een dankbare aanwinst betekenen. Voor vestiging komt wellicht het rustige Wulvergem het eerst in aanmerking. Een paar bijkomende molens om terug het oude molenland bij uitstek te worden (zie gravure 1889) zouden ten eerste ons landschap dienen. Meerdere heuveltoppen komen hiervoor in aanmerking (wellicht bij voorkeur plaatsen waar vroeger een molen stond : o.m. Swarte's molen = Zwartemolen, Dranouter – Scherpeberg Loker – Spanbroekmolen, Wijtschate – Letteberg, Kemmel).

NIEUW TE SCHEPPEN "KIJK"-ELEMENTEN

Het is belangrijk dat in een toeristische streek nieuwe kijk-elementen komen. Op dit vlak is het nodig creatief te werk te gaan en thema's voor te stellen die het publiek kunnen aanspreken.

We vingen volgende voorstellen op :

Thema : fotografie

Een populair "museum" van fotografie met wisselende tentoonstellingen – het hoekje van de "portrettrekker" (foto's uit grootmoederstijd), karikatuufofoto's : hoofd door open gat, projecties,

Ruimte : Hille, Dranouter.

Thema : taalgrens = contactpunt

Waarom niet op de taalgrens een ruimte waarin wisselende tentoonstellingen komen die voor Franstaligen het (cultureel) leven in Vlaanderen tonen en omgekeerd.

Plaats : Mesen

We geloven in het succes van dit voorstel.

Thema : hoppe – bier

Een proeflokaal en museum rond alle bier dat binnen een straal van (200?) km gebrouwen wordt. (voorgestelde naam : biertheek)

Plaats : Reningelst bv.

Thema : landbouw

Een kijkhoeve

Thema : Miniatuur-Vlaanderen

Er is Miniatuur-Walcheren, Madurodam, Belgique en miniature. Waarom niet miniatuur-Vlaanderen en dan gesitueerd in de Middeleeuwen? (dus ook Rijsel, Aardenburg, Sluis...)

De suggestie vingen we op te Wulvergem.

Thema : boom

Uitgewerkt Pinetum (verzameling sparren, dennen, pijnbomen)

(zie : landbouw – toerisme)

Thema : Frans-Vlaanderen

Plaats : Westouter

Thema : Eigen heem

Geen enkel dorp bezit voldoende voorwerpen en herinneringen om er een boeiend "geheel" (historisch – geologisch – folklore) van te maken. Waarom dan niet iets van de ganse streek (in de zin van de "oudheidkamers" in bv. Sluis, Aardenburg) waar alle dorpen aan meewerken?

Plaats : Loker bv.

Thema : Ruimte. Sterren

De amateurs-sterrenwachtgroep te Ieper heeft het probleem van de stedelijke nachtverlichting voor goed kijken en speuren. Volkssterrewachten (Grimbergen, Brabant – Hoeven, Nederland bv.) bieden een kans een breder publiek informatie te bezorgen over sterren, ruimtereizen enz.

Kan door overleg met deze Ieperse groep wellicht iets gerealiseerd worden op korte afstand van Ieper?

★ ER MOET IETS TE BELEVEN ZIJN**VERSTERKING VAN DE BESTAANDE ATTRACTIES**

Van A (Aquarium) tot Z (Zoo) is er in het Heuvelland reeds veel te beleven.

Op de vijvers (Dikkebus – Zillebeke) kan men roeien en hengelen.

Om de uitbouw van de vijvers te verbeteren is in de eerste plaats uitdiepen noodzakelijk. Dit is belangrijk voor de waterwinning, maar daarmee zou ook de kwaliteit van de vijvers als visvijvers sterk vergroten.

Voor Dikkebus zou een nieuwe mogelijkheid geschapen worden : de kleinzeilerij. De oppervlakte (36 ha) maakt het mogelijk. Voor waterbevuiling is het gevaar niet groter dan bij het roeien. Een aanlegsteiger is dan noodzakelijk (met de juiste windrichting). Voor beide vijvers wordt gevraagd : verbetering en verfraaiing van de wandelwegen rond de vijvers, het afsluiten van de vijverringweg voor elk gerij (brommers in de eerste plaats, fietsers eveneens).

16 Een verbinding van Dikkebus met zijn vijver is gewenst. Een inplanting van een beperk-

te onthaalmogelijkheid op enige afstand van de oever is aan de westzijde mogelijk (zeilcentrum? restaurant niet zichtbaar van op de vijver).

De diergaarde "Bellewaarde" te Zillebeke is een bijzonder fijne gezinsattractie. Het Provinciaal Domein "de Palingbeek" tussen Hollebeke, Voormezele en Zillebeke opent in 1973.

Naast het oorlogsmuseum te Zillebeke (Maple Avenue) biedt een toevallige ontdekking te Wijtschate (Frauenlob-Minenschacht) nieuwe mogelijkheden.

De eigenlijke attracties concentreren zich te Westouter (Rodeberg-Zwarteberg). We noemen er de molen, het prachtig verwarmde openluchtwembad, de kabelbaan, de minigolfbaan, het aquarium, het robotontspanningscentrum, de ruitersschool, het speelplein. (Voor de ruitersschool moeten specifieke ruiterspaden bewegwijzerd worden).

Verdere gemeenschappelijke aanpak van de reclame is gewenst (zie onthaal).

TE PLANNEN ATTRACTIES

We missen in de streek nog een aantal mogelijkheden. Hiervoor komt Kimmel en omgeving in de eerste plaats in aanmerking. Hier is studiewerk aangewezen om geïnteresseerde investeerders op mogelijkheden te wijzen.

Toeristisch Openluchtwembad 2

Naast de behoefte aan een overdekt instructiebad voor het onderwijs (zie onderwijs) is een tweede toeristisch openluchtwembad aangewezen.

Dit moet dan met een ligweide gecombineerd worden (eventueel uitgebreid watervlak).

Sportmogelijkheden

Twee tot drie terreinen moeten ingeplant worden waar sport voor inwoners en vakantiegangers mogelijk moet worden (ook aan tennis moet gedacht worden). Volgorde van behoefte en mogelijkheid : Kimmel, Westouter, Wijtschate.

Doolhof, gecombineerd met Pinetum

(zie landbouw-toerisme)

Forellenvijver**Halle**

Een halle met meerdere gebruiksmogelijkheden moet de toeristische en algemene uitrusting versterken (manifestaties, sport). De halle kan in de toeristische sector een stuk regenverzekering bieden.

Door de concentratie van het jeugdtoerisme met zijn specifieke problemen is Westouter de voorgestelde vestigingsplaats.

Golfterrein

Een golfterrein (18 holes) zou zowel het toeristisch klimaat als het para-industrieel klimaat (voor Ieper – Poperinge) bevorderen. Het golfterrein te Laurensberg (bij Aken) is een voorbeeld van toepassing in een streek met zwaar hellende terreinen.

Attracties van kleinere omvang, maar die belangrijk zijn voor het verblijfstoerisme :

Zomerbioscoop

(Filmzaaltje met een paar ontspanningsprogramma's per week)

Volgorde van behoefte en mogelijkheid : Westouter – Kimmel.

Belangrijk : films (amateurfilms), dia-montages over de streek inschakelen.

Boltrog (openlucht – binnen) : goed doe- en kijkspel.

Een "bolderschool" werd voorgesteld (Nieuwkerke – Dranouter)

EVENEMENTEN

In toeristische steden en badplaatsen zijn stoeten, corso's als evenementen belangrijk. In onze dorpen moeten we zorgen voor een veelheid van bescheiden programma's.

Wandeldagen

De ingezette traditie (sinds 1969) om elke vierde zondag van de maand (te 14.30 uur) een wandeling van 6 tot 10 km, telkens in een ander dorp, in te richten, moet voortgezet worden.

Een belangrijk wandelevenement (gebouwd rond de Heuvellandroute – "legervrij" moet overwogen worden (september – oktober?)).

Dorpsdagen

Als elk dorp een eigen typisch feest uitbouwt verspreid over het kalenderjaar, dan krijgen we op onze evenementenlijst 14 fijne dagen.

We hoorden heel wat voorstellen :

Dikkebus : een water- (en vuur-)feest opgebouwd rond de vijver.

Dranouter : Borelle (fakkelloop) in ere herstellen.

Kemmel : iets aparts om Pinkstermaandag nieuw leven in te blazen.

Nieuwkerke : halledag

Voormezele : potjesmarkt (feestmarkt met antiek en voorwerpen "1900") rond Annemarieke van Voormezele.

Westouter : uitbeelden van het "Groot-Transport".

Wulvergem : Machuutfeest

Kleinere seizoenprogramma's

Zomerconcerten door de eigen fanfares uit de streek (al eens gezamenlijk, met hetzelfde programma?) en door gastkorpsen – Optreden van volkskunstgroepen : er werd voorgesteld een groep te stichten en programma's op te bouwen met eigen folklore-elementen uit de streek (Annemarieke van Voormezele – Wij zijn rijk, rijk, rijk . . .)

Optreden van koren (op excursie in de streek – avondprogramma – kerkdienst bv.) – Poppenvoorstellingen – Vertelstunden – Geleide bezoeken aan boerderijen.

Dorpskermissen

De kermisprogramma's (wandelconcert, rally enz.) en kermisattracties (paardjesmolen, gebakkraam enz.) in onze dorpen kunnen gerust op een toeristische streekkalender vermeld worden. Dit interesseert de verblijfstoerist.

Een jaarlijks top-evenement ?

Is een stoet waarin elk dorp zijn deel verzorgt en ieder jaar in een ander dorp uitgaat een utopie ? (waar alle krachten gebundeld worden : eigen fanfares, jeugdgroepen, volwassenenorganisaties – iets dat niveau haalt). Het onthalend dorp zou op een originele wijze kunnen versierd worden.

★ ER MOET VERBLIJFKANS ZIJN

In het Heuvelland is reeds een basis gelegd voor het verblijfstoerisme. We hebben zowel tophotels in de streek als bescheiden maar degelijke pensions.

De verscheidenheid moet nog groter worden. Onthaal en werving moeten nog beter verzorgd worden.

Hotels

Om een verdere uitbreiding van het aantal hotels mogelijk te maken moet de algemene

toeristische basis verruimen, waardoor meer te beleven valt en gemakkelijker een weekprogramma kan opgebouwd worden.

Pensions

We missen familiepensions in de streek waar een echt eenvoudig onthaal bestaat (voorbeeld voor ons : Epen-Slenaken in Nederlands Limburg).

Enkele hoevegebouwen kunnen beslist tot familiepensions omgebouwd worden, maar een pension houden vraagt stielkennis en vooral menselijke kwaliteiten.

Campings

De uitbouw van de bestaande campings is aangewezen. Een nieuwe vestiging te Westouter moet gestimuleerd worden.

Vakantiedorpen

Hieronder verstaan we een geheel van gezinsverblijfmogelijkheden (bungalows). Het hele "dorp" moet een sfeer van rust waarborgen : geen auto's. De ervaring van bepaalde Nederlandse stichtingen (SVV bv.) kan richtinggevend zijn. In Frankrijk zijn ook bijzonder merkwaardige initiatieven die echter meestal de opnamemaat van de streek overtreffen. Twee projecten moeten bij voorrang gerealiseerd : Kemmel en Westouter.

Vakantiehuisen

Het zou gewenst zijn dat een paar instellingen voor sociaal toerisme initiatieven nemen in het Heuvelland.

Huisjes – appartementen

Hier moet een overzicht gemaakt van het huidige aanbod. Spreiding van deze logeermogelijkheid is minder gewenst (nieuwbouw in landschap, bepaalde "fermetjes" (krotjes) zouden beter afgebroken worden en zo het landbouwgeheel helpen vergroten).

Jeugdhemen

Er is een verzadiging in Westouter. De verwezenlijking van het CJT-heem te Kemmel is wenselijk. In het oosten is een heem zinvol nadat de mogelijkheden voor natuurrecreatie vergroot zijn.

Kamphoeven

Wanneer een aantal voorwaarden vervuld zijn (sanitair, haalbare afstanden tot ontspanningsruimte bv.) kunnen nog enkele leegkomende hoeven tot kamphoeven worden omgebouwd (voor groepen).

Vakantiehoeven

(zie bij landbouw).

Gastgezinnen

Het experiment te Westouter mag als geslaagd worden aanzien. De werving moet nog verstevigen. Andere dorpen moeten in aanmerking komen : Kemmel, Dranouter, Loker.

Onthaalcentrum voor kunstenaars

Voor dit door de Minister van Nederlandse Cultuur voorgesteld project stelt het Heuvelland zijn kandidatuur.

★ ER MOET IETS TE PROEVEN ZIJN

Gastronomie met een hoofdletter G

Er zijn reeds bijzonder gastronomische mogelijkheden in het Heuvelland : gastronomie van topklasse. Hierrond kunnen gastronomische winter- en herfstweekends opgezet worden.

Goede degelijke keuken

Dit is het succes van de restaurants in de streek. Men komt reeds graag naar de streek om goed te eten (ook hierrond kunnen weekends opgebouwd).

Gelegenheidsbanketten

Hiervoor zijn de restaurants uit de streek goed uitgerust. De mogelijkheden moeten meer bekend gemaakt worden (in Ieper, Roeselare, Kortrijk, Noord-Frankrijk). Er zijn extra-voordelen : onze restaurants hebben een natuurkader (foto's bv.), liggen veelal enigszins apart (niet iedereen moet het feest "zien").

Wat we missen :

Streekeigen menu's

Er is reeds een aanzet : hennepot – konijn in 't wit – ovekoeken . . .

Een voorstel : een winterwedstrijd tussen de vrouwenorganisaties uit de streek (plaatselijke afdelingen van KAV, KLV, SVV) rond recepten van grootmoeder zou stof opleveren voor vakkundige verwerking door beroepskoks. Tevens zou het veel mensen betrekken in de verbetering van dit aspect van de streekuitbouw.

Streekeigen gebak

Koffietafel

Eigen elementen (vollaard, koekebrood, ovekoeken, bollebuzen) kunnen het uitgangspunt bieden voor een "Heuvellandse koffietafel".

"Gewoon" eten

Onze restaurants bieden alleen eten met een tikkeltje feest-karakter (roastbeef, kalfsrib, steak, forel . . . en alleen erwten, boontjes, sla . . . en . . . friet).

Wie durft het aan met gewone aardappelen, boerekoel, spruitjes, witte boontjes, "boelie mè karotjes"?

Landelijke herbergen

Waar kan je lekker boerebrood krijgen met ham, kaas, leverpaté, en een "pater" in een rustig kader?

Kindermenu's

Gezinnen met kinderen zouden het waarderen zo kleinere menu's (met aangepaste prijzen) ter beschikking zouden zijn.

★ ER MOET GOED ONTHAAL ZIJN

STREEK EN PLAATS VINDEN

Goede bewegwijzing naar vijvers, Kemmelberg, Rodeberg, Zwarteberg vanuit Ieper, Poperinge enerzijds en Belle, Armentiers, Meteren, Nipkerke anderzijds.

Goede bewegwijzing binnen de streek : eenvoudig maar duidelijk naar de dorpen, van heuvel tot heuvel, naar bepaalde punten : Zwartemolen, Dranouter – Walletjes, Nieuwkerke enz.

Horeca-wegwijzers

Op een aantal plaatsen (Kemmel-dorp, Loker-hoekjes, Westouter-dorp, Vidaigneberg) moeten horeca-wegwijzers staan, verwijzend naar de vele horeca-bedrijven, jeugdhemmen, kamphoeven uit de omgeving.

Op een paar plaatsen (zeker Westouter-dorp) moet een informatiekast zijn voor de vele jeugdgroepen (wie logeert waar?). Deze service kan via de V.V.V. gebeuren.

Straatnaamborden (langs wegen buiten dorpskern liefst houders van het type dat reeds in gebruik is te Dranouter, Reningelst, Westouter, Zillebeke).

Kaartpanelen : in elk dorp en op een aantal toeristische plaatsen (bv. Rodeberg, Zwarteberg, vijvers) moeten kaartpanelen geplaatst worden waarop zowel de onmiddellijke omgeving (met wandelpaden, bezienswaardigheden, horeca, enz.) vermeld staat als een verwijzing naar een ruimer geheel.

WELKOM ZIJN

Niet door te veel borden die het "zeggen"! ("Westerbeke" heet u welkom"!) maar . . . door mensen die het "doen".

Bloemen brengen een sfeer van onthaal.

Een echte "welkom"-actie kan o.m. omvatten

- leren een vertragende auto (wegzoeker) tegemoet te gaan om hulp te bieden in plaats van zich terug te trekken. De weg kunnen wijzen. (een actiepoint voor onze scholen).
- Keurig Nederlands (en een beetje Frans, Engels, Duits)
- De eigen streek kennen om de gast te helpen. Kennen we de mogelijkheden van de eigen omgeving?

HORECA-ONTHAAL

Het onthaal in de horeca-sector zelf zal mede bepalen hoe "welkom" de gast zich acht en de (goede) herinnering van de gast uitmaken. De gast is koning. Denken we voor gezinnen met kinderen (een echt cliënteel voor ons Heuvelland) aan kinderbedjes, kindermenu's (een voorbeeld : aardappelen, een worstje, appelmoes) en een paar hoge kinderstoelen?

De correcte bediening (liefst "inclusief" BTW en dienst inbegrepen) is een erezaak.

Het toeristisch menu (een menutype waarin soep, een eenvoudig voorgerecht, hoofdschotel, eenvoudig nagerecht voor bv. 120 fr.) moet gepropageerd worden. Het neemt in vele gevallen de drempelvrees weg. De gast heeft een prijsnorm. In het restaurant-zelf kan hij met meer rust zijn eventueel duurere keuze maken.

Groepsmenu's waardoor groepen een precies beeld krijgen van wat ze vlot en binnen bepaalde prijzen opgediend kunnen krijgen.

Een documentatiemapje over de streek en de ruimere omgeving (Westhoek, Frans-Vlaanderen, West-Vlaanderen) in de hotelkamer is gewaardeerd. Goed opgebouwde "arrangementen" waarin zowel logies, maaltijden als attracties zijn opgenomen vormen eveneens een vorm van goed onthaal.

Ook onze café's kunnen een onthaal-rol spelen. Langs de Heuvellandrouten kunnen zij "relais" worden voor fietstoeristen (VVV-norm : twee verschillende warme dranken – hapjes – broodjes ham, kaas).

DOCUMENTATIE

Naast de propaganda-folders en drukwerken is streekdocumentatie voor het echte onthaal onontbeerlijk.

Een boek over de streek

Het nu uitgeputte boek van R. Buckinx "De Westvlaamse Bergen" was een succes.

Een bewerking is gewenst. Een andere opzet is ook mogelijk.

Streekgidsje in Nederlands en Frans

De bestaande gidsjes "Heuvelland-gids" – "Guide des Monts de Flandre" worden graag gebruikt. De documentatie moet bijgehouden worden voor een volgende druk.

Eigenlijke gids voor de Heuvellandrout

Naast de bestaande gids die thema's beschrijft rond de Heuvellandrout, zou een beperkte gids, meer op de route-rijder zelf afgestemd, moeten worden voorbereid. Het geheel (omslag en presentatie) moet dan aansluiten bij de reeks van Westvlaamse route-gidsjes (reeks-ontwerp Westtoerisme).

Wandelblaadjes

Rond elk wandelpad (zie hoger) moet een eenvoudig wandelblaadje uitgegeven worden, waarin een korte beschrijving en een kaartje wordt opgenomen. De wandelblaadjes kunnen in reeksen van 15 gebundeld worden en voorzien van een hoesje.

Wandelkaart

Eens dat het traject van de Heuvellandse wandelpaden vastligt en een groot aantal bewegwijzerd zijn (kleurkoppaltjes) moet een keurige wandelkaart worden uitgegeven. In elk geval moeten de stafkaarten van de streek bij de V.V.V. te koop zijn.

Documentatiemapjes

Mapjes met een aantal folders tegen vergoeding ter beschikking stellen bij elk tankstation. Dezelfde mapjes kunnen in hotelkamer bv. gratis aangeboden worden (inclusief).

Algemene informatiefolder

De samen met Ieper en Poperinge bij wijze van proef uitgegeven trefwoordenfolder (Westland-encyclopedietje A-Z) moet voortgezet worden en verder aangevuld.

Jaarlijkse informatiefolder

Een folder (zwartwit, met foto's van horeca-bedrijven) moet precieze informatie geven rond horeca-bedrijven, attracties (prijzen), evenementen.

Informatieblad

Voor onze gasten en a.s. gasten een eenvoudig blad (om te beginnen 4 maal per jaar). Voorgestelde titel "Op de hoogte", met zeer concreet toeristisch nieuws uit de streek (ook van bedrijven).

Documentatie-brochuur

Bepaalde streekthema's moeten in kleine brochuur (die een reeks kunnen vormen) beschreven worden (bv. slag Kemmelberg - flora)

Toeristische atlas

Een atlasje met uitslaande overzichtkaart (1/50.000) en deelkaartjes per deelgebied of interessethema moet voorbereid worden.

"Tips"

Verzamelingen tips voor speciale groepen : fietstochten – jeugd – busreizen – familiebijeenkomsten – enz.

Repertorium voor onthaaldiensten (kust-steden)

Een klapper (gestencild op licht karton met gaatjes voor ringmap) zou precieze informatie moeten bezorgen over horeca – attracties – evenementen. Deze documentatie zou abonnementsgewijze (prijs : terugzenden van kaart) bezorgd worden aan V.V.V.'s en onthaaldiensten. De Heuvelland-klapper kan een onderdeel vormen van een algemene klapper (Westtoerisme, C.G.T. ?).

In 1972 wordt bij wijze van proef gezocht naar voorstellingswijze, documentatieverwerking, enz.

KLEINE "SERVICE"

- Parkeerterrein waar behoefte (o.a. Zwarteberg en Kemmel)
- Prentkaarten
 - * van elk dorp minstens één kwaliteitskaart
 - * regeling waarbij kleinere verkopers niet verplicht zijn grote voorraden op te doen (aanmaak in coöperatief verband : S.V. Heuvelland).
- Kranten : tijdens het hoogseizoen zouden kranten ter beschikking moeten zijn
 - * verkooppunten te Kemmel en Westouter
 - * zomerabonnement op bepaalde Belgische, Franse, Nederlandse bladen voor horeca-bedrijven (met leesstof).
- Films : minstens in Kemmel, Westouter, Zillebeke zouden films moeten te koop zijn (zwartwit, kleur, dia) tijdens hoogseizoen.

SOUVENIRS

Smaakvolle niet te dure souvenirs van de streek zijn zeldzaam. De aanzet begonnen door de V.V.V. (panoramaringen, molenpanorama, verjaardagskalender) moet verder gezet worden. Worden voorgesteld : Platenboek (kleurfoto's), sfeerfoto's, eenvoudige keramiekjes (Malegijs, Kemmelse gaper, Lijstermolen enz.).

PROPAGANDA EN WERVING

Ook dit hoort bij het onthaal. We moeten denken aan algemene en gerichte werving.

Aanmaak film over het Heuvelland (N. + Fr. versie)

Een eenvoudige film over de rijke mogelijkheden van de streek moet ter beschikking komen zowel voor zaalgebruik (voorfilm) als verenigingsgebruik (bv. Natuurvrienden, Vakantiegeogens).

Postzegels

De reeks toeristische zegels omvat reeds vele gewesten en toeristische plaatsen in ons land.

Er moet geijverd worden om in het verloop van de komende jaren enkele keren aan bod te komen.

thema's : Kemmelberg – Rodeberg met molensilhouet – Dikkebusvijver.

Op een ander postzegelvlak kwam een voorstel. Regelmatig wordt een reeks uitgegeven rond oudstrijders, verzet enz. Waarom niet een reeks met internationale weerklink over oorlogsmonumenten ? Voor het Heuvelland : Massagraf Kemmelberg (Frankrijk) Gedenknaald Kemmelberg (Frankrijk), Brits kerkhof, Nieuw Zeelands monument Mesen, Iers kruis, Canadees monument Zillebeke.

(elders : Dolmen, Boezinge (Bretanje) – Amerikaans kerkhof Waregem – Hendrikskapelle).

Poststempels

Toeristische poststempels over de streek en dorpen zijn gewenst. Waarom geen reeks geven ten grieve van de verzamelaars.

Folders

Algemene (dure) kleurfolders worden best opgezet in samenwerking met Ieper en Poperinge (Westland-geheel).

Kleurenfolder "Uit langs de Heuvellandrouten" : werffolder voor attracties en horeca. Beperkte themafoldertjes; Jeugdtoerisme – Openluchtlevens – Uit met de bus – Familie-bijeenkomsten enz.

Gerichte werving

* Regionaal

De streek is vlot in het bereik van de Noordfranse agglomeratie. Speciale werving gericht op dit publiek.

Belangrijk is eveneens het contact met het eigen Westvlaams publiek (Roeselare, Kortrijk, Brugge).

Een derde wervingslijn is de E3-lijn (Gent, Antwerpen, Breda, Zuid-Nederland).

Wallonië en bijzonder Henegouwen moet bereikt worden.

Verdere gerichte werving kan slechts sporadisch gebeuren.

(deelname aan jaarbeurzen – om te beginnen kleinere : Komen, Moeskroen, Roeselare – is zinvol)

* Categorieel

Bejaarden – jongeren – verenigingen – studiereizen (aardrijkskunde bv.).

Media

Regelmatische contacten moeten onderhouden worden met Radio en TV (aandacht voor de Postiljon – zeer regelmatig).

Voor contact met dagbladen en tijdschriften moet een documentatiegeheel opgebouwd worden (foto's / dia's – reeds 40 kleurdia's 6 x 6 beschikbaar / documentaire teksten / artikels).

V.V.V.-ONTHAAL

Permanente dienst te Kemmel – seizoendiensten te Westouter en later te Zillebeke (bij Palingbeek of in natuurgebied) (zie V.V.V. als dienst).

● SPECIFIEKE PROGRAMMA'S

LANDBOUW-TOERISME

(zie bij landbouw)

NATUURRECREATIE

Het Heuvelland biedt uitstekende mogelijkheden voor de natuurrecreatie en speciaal de natuurstudie en natuuroopvoeding.

Daarvoor is in de eerste plaats een vaste dienst noodzakelijk (zie suggesties bij "bossen").

Vanuit deze natuur-onthaaldienst kunnen natuurweekends en jongeren-natuurkampen worden ingericht.

Een natuur- en boskaart (individuele toegangskaart) kan een hulp zijn bij het beperkt toegankelijk stellen van bossen en natuurgebieden.

De streekflora (hyacinten, bosanemonen) moet beschermd worden (geen motocross op bergkruinen ! op hellingsweide is dit een spektakel dat geen natuurschade kan aanbrengen). Om de kennismaking te bevorderen zou de uitgave van een floraboekje diensten bewijzen. In de lente kunnen in overleg met landbouwers enkele weiden waar lentebloeiers (pinksterbloem bv.) staan als "plukweide" opengesteld worden.

Enkele natuurleerpaden (met benaming bij bomen, struiken) zijn gewenst.

20 Een opvoedingsactie "onze gasten hebben recht op natuur – de natuur heeft recht op

behoorlijke gasten" is noodzakelijk.

MEDISCH TOERISME

De lucht in het Heuvelland is nog bijzonder schoon. Er is nog heel wat stilte (op afstand van de recreatiekernen).

De inplanting van een kuurgebied is het overwegen waard. Mensen die in een stress-situatie werken zouden er tot rust en herstel kunnen komen. De recreatieve apparatuur verbonden aan een kuurcomplex kan de streek ten goede komen (ruimte voor opvoeringen, concerten, golfterrein, enz.).

CONTACTEN

Vanuit het Heuvelland moeten organisatorische contacten worden onderhouden.

Binnen de Westhoek

Met de Westkust

Met de toeristische diensten van de Westkust zijn vlotte contacten aangewezen : het Heuvelland biedt extra-mogelijkheden voor langer verblijf aan de kust.

Volgende folders – preciese informatie voor de onthaaldiensten.

Met de S.I. les Monts de Flandre te Belle

Met de zustervereniging van onze V.V.V. zijn reeds positieve contacten : Heuvelland-route – Circuit des Monts de Flandre. Gemeenschappelijke uitgave van streekgids.

Toeristisch overleg Westhoek

Binnen de Franse en Belgische Westhoek moet overleg en hulp groeien. De Franse V.V.V.'s kunnen ons helpen de Franse media (en het publiek) te bereiken. Onze diensten kunnen hen hier en in Nederland helpen.

In het najaar 1972 is een overlegcongres gewenst. (contacten worden nu reeds gelegd door een viertal instanties : V.V.V. Westvlaamse Bergen en S.I. les Monts de Flandre - Ieper en Saint-Omer – De Panne en Braydunes – V.V.V. Veurne Ambacht en S.I. Hondshoote).

Verder contact

met diensten in een straal van normaal bereik (zie "gerichte propaganda") – met Westtoerisme (Brugge) – met het Commissariaat-Generaal voor Toerisme (Brussel) – met NBT en ANVV in Nederland (den Haag) – met S.I. Régional Nord - Pas de Calais (Rijsel).

★ TOERISTISCHE WEGEN

Een aantal wegen in het Heuvelland moeten wegens het toeristisch belang extra aandacht krijgen :

De verbinding Dranouter - Kemmel (Lettynkstraat) : hier is zowel verbreding als nieuw wegdek nodig (buurtweg van groot verkeer).

Als aanknoping met de Franse autoweg : de Seule - Nieuwkerke.

Doorverbinding naar Poperinge en aftakking van Ieper - Belle : Nieuwkerke - Kemmel - de Klite - Reningelst - Poperinge en Nieuwkerke - Dranouter - Loker - de Hoekjes.

★ OPLEIDING

Betere kennisgeving van de opleidingsmogelijkheden voor de horeca-sector in het Ieperse vormingsinstituut. Eigen cursus voor landelijke herbergen (onthaal - eenvoudige gerechten). Medewerking aan gidsenopleiding van Gidsenkring Westland (Ieper) – aanvullende eigen gidsenopleiding.

★ ALLERLEI

Een reeks kleine voorstellen kwam ook tijdens de gespreksavonden naar boven :

- verzorging van details
 - * onderhoud veldkapelletjes
 - * zorg voor historische grenspalen (A-F) (N-F)
 - * enkele bordjes die de hoogte aangeven (88 m – 143 m).
- klopjachten in de herfst zijn onverantwoord gevaarlijk : te Kemmel werd zelfs geschoten over een openbare weg heen (commentaar van jagers : we zijn verzekerd).
- jachtwachters moeten beleefd zijn – wandelaars zijn geen stropers.
- paaltjes bij bosdrevlen om inrijden te vermijden.
- Franse autocars moeten belasting betalen (200 fr.) bij bezoek aan België :
 - * informatie dat het gratis is binnen 5 km
 - * actie om grens op 15 km te brengen
 - * actie om belasting af te schaffen.
- Meer politietoezicht wordt gevraagd op weekends en tijdens hoogseizoen, bijzonder bij dancings.
- Meldingsplicht gevraagd voor jongerengroepen : * gelegenheid om hen bepaalde punten te vragen * zo kan men ook informatie geven aan bezoekende ouders (weekends).
- Aandacht vragen van landbouwers voor ruimen van varkensmest in juli - augustus (als velden vrijkomen) : verzoek het niet te doen op vrijdagen, zaterdagen en zondagen (artikel in "Heuvelland-nieuws" : we hebben elkaar nodig).

● ORGANEN

Om de ontwikkeling van toerisme en recreatie en de specifieke natuurrecreatie te bevorderen zijn goed uitgeruste organen noodzakelijk.

In 1931 werd de V.V.V. Westvlaamse Bergen opgericht. Deze V.V.V. fungeert als streek-V.V.V. voor de 14 dorpen van het Heuvelland. De oprichting van een "landschapsvereniging" moet overwogen worden.

V.V.V. WESTVLAAMSE BERGEN

V.V.V. als dienst

De V.V.V. moet op efficiënte wijze de streekpropaganda kunnen verzorgen (contacten met pers, radio, TV, reisbureau's, autocaruitbaters, scholen, verenigingen).

De V.V.V. moet het gastenonthaal kunnen verzorgen. Gewenst is een permanente onthaaldienst te Kemmel (streekhuis Malegijs), seizoendiensten te Westouter (grens Zwarteberg, dorp voor jeugdtoerisme) en te Zillebeke (na opening Palingbeekdomein : bij het domein of samen met natuuronthaalcentrum).

De V.V.V. moet de coördinatie van het verblijfstoerisme (vraag - aanbod) verzorgen. Deze taken vragen een vaste staf : een medewerker met gespecialiseerde toeristische opleiding en een secretariaatsmedewerkster – daarnaast komen part-time seizoenmedewerkers. Vrijwillige medewerkers in alle dorpen moeten de onthaal- en informatie-functie in elk dorp mogelijk maken. V.V.V. moet overal vertegenwoordigd zijn met haar uitgaven (folders, gidsjes, souvenirs) en met mensen die informatie en tips kunnen geven. Het V.V.V.-schild moet in elk dorp te zien zijn (bij winkel bv.).

De uitbouw van een vaste staf zal in een overgangperiode waarin de streek onvoldoende toeristische onderbouw heeft om deze staf zelf te dragen, afhankelijk zijn van financiële steun van rijk en provincie. Het gaat echter om een tijdelijke investering in mensen die op relatief korte termijn vruchten kan dragen. De eerste continuïteit van de V.V.V.-

diensten door tijdelijk aanleunen bij het geheel van het streekopbouworgaan toont aan dat een volgehouden inspanning resultaten afwerpt.

V.V.V. als vereniging

Om zoveel mogelijk mensen (de rechtstreeks betrokkenen uit de horeca-sector en de brede kring sympathisanten) te betrekken in de toeristische groei van de streek moet de V.V.V. in de echte zin van het woord een (leden) vereniging zijn en worden. De gewone leden betalen een bescheiden bijdrage en worden betrokken in bepaalde activiteiten

De leden uit de toeristische sector betalen substantiële bijdragen die naast de overheids-subsidie een belangrijke inbreng betekenen voor het werk.

Voor de horeca-leden zouden regelmatige afspraak- en overlegbijeenkomsten (bv. voor en na seizoen) moeten gehouden worden. Voor de gewone leden is een wandelclub (open voor iedereen) uitgebouwd. Een gastronomische club met horeca-leden als gastheren, wordt uitgebouwd. Dit wordt de weg naar gastronomische weekends en seizoen-programma's.

Het blad voor gasten en leden "Op de hoogte" kan de verenigingswerking stimuleren. 1973 wordt het jaar van de V.V.V. (stimulans verenigingsleven).

"HET HEUVELLANDSE LANDSCHAP"

Naar het Britse en Nederlandse voorbeeld (It Fryske Gea – het Zeeuwsche landschap) wensen we een "landschapsvereniging" op te richten voor het behoud en het gebruik van ons landschap voor natuurbeleven en natuuroopvoeding.

De vereniging moet terreinen verwerven (eigendom, huur, gebruiksafpraak) die een landschappelijke waarde hebben. Dit kunnen soms natuursnippen zijn (boompartij in landschap – wilgen langs beken) die het landschap een eigen karakter geven.

De landschapsvereniging als dienst

"Het Heuvellandse Landschap" moet een onthaal- en studiedienst met vaste staf hebben (zie voorstel bij "bossen").

Deze staf moet instaan voor documentatie, publicatie, verwervingsstudie, geleide bezoeken, enz.

De landschapsvereniging als vereniging

"Het Heuvellandse Landschap" moet zowel steunende leden (donors) hebben waardoor bepaalde aankopen mogelijk worden, als gewone leden die mits hun jaarlijkse bijdragen informatie krijgen. Het "Heuvellandse Landschap" kan ook de natuur- en boskaart uitreiken. Binnen de vereniging kan ook de opleiding en vorming van natuurgidsen gebeuren (flora, fauna – bloemen, planten, dieren).

Enkele attractieve combinaties kunnen de leefbaarheid versterken (pinetum – doolhof – landelijke herberg – kinderboerderij).

4. WOONKERNEN

Het Heuvelland kan – mits voldoende werkgelegenheid op korte afstand – een volwaardig woongebied worden.

Daarvoor moeten twee hoofdvoorwaarden vervuld zijn : voldoende bouwmogelijkheid, een maximaal net van voorzieningen en service in dorp en gewest.

BOUWEN (huizen, wijk, eigen sfeer)

Zowel voor individuele bouw als voor groepsbouw (met bouwmaatschappij bv.) moet ruimte voorzien worden en vrij komen. Dit veronderstelt zowel het opmaken van een BPA (bijzonder plan van aanleg), het vrijmaken van de betrokken gronden (accord met eigenaars – onteigening door gemeente of intercommunale – zo mogelijk onteigening door provinciale of rijksoverheid) en het uitrusten van deze bouwgronden. Om de kwaliteit van het wonen in onze dorpen maximaal te maken wordt verwacht te zoeken naar een eigen opstelling van huizen en wijken. Een zo groot mogelijk inschakelen van gemeenschappelijk groen (met enkele voorzieningen als speelhoekje, prieeltje met bank) is gewenst.

De realisatie van enkele modelwijken, waar ook op het vlak van het bouwen-zelf formules aan bod komen die rekening houden met naturomgeving en reliëf, moet mogelijk zijn (o.m. te Kemmel tussen beide scholen).

Bij het bouwplannen in onze dorpen moet vermeden worden wijken op te zetten die slechts op één sociale groep zijn afgestemd. Een gemengd woonpatroon is gewenst.

MATERIELE UITRUSTING

De materiële uitrusting van onze woondorpen is belangrijk : waterbedeling, voldoende stroom, (gas), goede bestrating en wegen (in nieuwe wijken doorgaande wegen vermijden), riolering . . .

SERVICE

Administratief : de gemeentelijke administratieve service moet zo dicht mogelijk in het bereik van de bevolking zijn.

Ambacht en middenstand : het is wenselijk dat in elk dorp de voor dat dorp maximaal haalbare voorziening in winkels (kruidenierszaken, zuivel, slager, bakker, textielzaak), ambacht en service (schrijnwerker, electricien, kapper) gerealiseerd wordt. In grotere dorpen moet specialisatie (zuivel, groente bv.) een kans krijgen.

Zowel overbezetting (te veel winkels) als onderbezetting schaadt het leven op het dorp. Hier zou een bezettingsstudie hulp kunnen bieden om een nieuwe winkel (ambachts) vestiging aan te trekken of af te remmen.

Post : de lokale en regionale acties om tenminste in ieder dorp een bestellershalte mogelijk te maken zijn voor 100 % geslaagd. Het komt er op aan dit basis-resultaat te behouden en verder te verbeteren (studie : postbedeling afstemmen op maximale efficiëntie).

Telefoon : in ieder dorp en op de drukste toeristische plaatsen (Zwarteberg bv.) moet als service aan de bevolking (aan de gast) een telefooncel geplaatst worden.

Kabeltelevisie : moet ook voor onze dorpen werkelijkheid worden. We dringen aan op een spoedige realisatie van het net en van de ontvangstmast te Wijtschate door de W.V.E.M. (Westvlaamse Electriciteitsmaatschappij).

Medisch – sociaal – hygiënisch : In slechts 6 van de 14 dorpen woont een arts (huisarts) – een betere spreiding is gewenst. Het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn verricht uitstekend werk in onze dorpen (huisbezoeken, raadplegingen). In meerdere gevallen voldoen de hiervoor beschikbare lokalen helemaal niet. In het kader van het dorpshuizenplan (zie verder) kan dit een uiteindelijke oplossing krijgen. Ondertussen moet toch gestreefd worden naar betere behuizing. De preventieve zorg (o.m. jaarlijkse doorlichtingskans – kankeronderzoek) moet nog verbeterd worden. Een betere spreiding van de apotheken is te overwegen. Goede uitbouw van gezinshulp en bejaarden-

hulp moet gestimuleerd worden. De huisvuildiensten moeten verder uitgebouwd worden.

VERBINDINGEN

Betere (bus) verbindingen tussen onze dorpen onderling en met de stadskernen Ieper en Poperinge zijn belangrijk. De huidige zuid-noord oriëntatie van de bestaande lijnen moet door een west-oost-lijn aangevuld worden.

ONDERWIJS

Hier wordt verder nader op ingegaan.

SOCIAAL-CULTUREEL LEVEN

Het belang van het socio-cultureel- sport- en ontspanningsleven op plaatselijk vlak kan moeilijk overschat worden.

Het heeft een veelzijdige taak : meer inhoud en levenskansen geven aan de mensen, jong en oud, in hun woonmilieu.

Mensen moeten voortdurend de kans krijgen om hun vaardigheden te ontwikkelen (koken, techniek, spreekvaardigheid), om kennis en inzicht te verwerven (vorming, lectuur, onderwijs), om zich actief in te zetten (een vereniging helpen leiden, actiegroep), om zich lichamelijk en gevoelsmatig te ontplooiën (dans, sport, spel), om schoonheid te beleven (schouwburg, tentoonstelling, bioscoop), om hun eigen schepingskracht te ontwikkelen (muziek maken en spelen, schilderen, acteren).

In onze dorpen, in het Heuvelland, en de buursteden Ieper en Poperinge moeten deze behoeften een antwoord kunnen krijgen.

Hier wordt nader op ingegaan in “Gemeenschapsleven”, “Jeugdwerk” en “Bejaardenwerk”.

5. ONDERWIJS

IN EIGEN OMGEVING

Kleuterklas en lagere school moet zo veel mogelijk aanwezig zijn in alle dorpen : zo kan het samenwerken tussen school en gezin het grootst zijn – de leerkracht kent gemakkelijker de gezinnen waaruit de kinderen komen – het biedt mogelijkheid voor de kinderen om samen met vaste vriendjes een kinderwereld op te bouwen waarvan school, gezin, straat, dorp en omgeving deel uitmaken – de kinderen worden niet op zeer jonge leeftijd belast met zware verplaatsing (bus, fiets) en extra-verkeersgevaar – van uit de vertrouwde omgeving kan de school contact en kennis van het stedelijke en industriële leefpatroon bijbrengen.

Het heeft geen zin dorpscholen tegenover stadsscholen te stellen : zo geraken wij niet veel verder dan een emotioneel pleiten voor of tegen de dorpschool. (Dat onze dorpscholen goed zijn wordt bewezen o.a. door de flinke aanpak van de woensdagmiddag-activiteiten en door de vele oudleerlingen die het ‘ver gebracht hebben’). Het heeft wel zin ons af te vragen hoe de lagere school op het platteland de kinderen zo goed mogelijk kan opvangen en zo breed mogelijk kan helpen ontplooiën.

KANSEN – MOEILIKHEDEN

De eigen situatie van de lagere scholen in het Heuvelland biedt kansen, maar ook moeilijkheden.

Een moeilijkheid kan bv. liggen in het feit dat de meeste kinderen thuis niet genoeg ontwikkelingskansen krijgen en zo de opdracht van de school bemoeilijken. In een klas met kinderen uit verschillende sociale groepen kunnen de kinderen elkaar gunstig beïnvloeden. Dit geldt bv. voor vlottere taalbeheersing. Als de bevolking in onze streek meer gedifferentieerd wordt (zie plattelandsbeleid), dan zou dit nieuwe mogelijkheden voor de kinderen meebrengen.

Een extra-kans voor de kinderen is echter het feit dat deze scholen meestal kleinere klassen hebben, waarin de onderwijzer gemakkelijker elk kind persoonlijk kan volgen. Graadklassen zijn ook niet noodzakelijk slechter dan jaarklassen. De uitslagen op schoolvorderingstesten zijn gemiddeld niet lager in graadklassen dan in jaarklassen.

Een extra-kans voor onze kinderen is de natuurnabijheid van onze dorpen. Terzelfdertijd moet een inspanning gedaan worden om de brug te slaan naar het stedelijk milieu. De voordelen moeten versterkt worden, de handicaps overwonnen door bv. in de school extra aandacht te besteden aan taalontwikkeling en taalbeheersing, door de interesse van de kinderen te wekken voor wat buiten hun dorp gebeurt, door nauw contact te houden met de gezinnen.

OUDERS MOET MEER BETROKKEN WORDEN IN DE SCHOOL

Als de school niet aansluit bij wat de kinderen thuis meekrijgen, dan bereikt zij niet het volle rendement voor haar inspanningen. Ook de ouders moeten thuis inspelen op wat de kinderen in de school leren; dat kan alleen als ze weten wat daar gebeurt.

Er zijn tal van contactmogelijkheden tussen school en gezin. Het persoonlijk bezoek (thuis) blijft daarvan de belangrijkste. Daarnaast zijn er de open klasdag, het schoolfeest enz. . .

Ouderverenigingen en oudercomité's kunnen dit contact tussen school en gezin tot stand helpen brengen. Inrichtende machten, leerkrachten en ouders moeten daarvoor inzien dat samenwerking alleen maar voordeel kan bijbrengen voor de kinderen. In verschillende dorpen is men daar nog niet aan toe, maar de enkele oudercomité's die wel goed werken, bewijzen dat het kan.

Om hiervoor praktisch iets te doen, stelt de onderwijscommissie voor een bijeenkomst te beleggen voor alle leerkrachten over het thema "ouderverenigingen" en ook langs "Heuvelland-nieuws" de ouders aan te moedigen zich meer voor de school te interesseren.

Speciaal voor de kleuterleidsters kan het belang beklemtoond worden van goede samenwerking met de ouders. Een open klasdag kan hier een uitstekend contactmiddel zijn.

TE LAGE VERWACHTINGEN BIJ DE OUDERS

Over 't algemeen hebben de ouders te lage verwachtingen over de verdere studies van hun kinderen.

De ouders zijn meestal te vlug tevreden bij de keuze van een studierichting en een beroep : hun aspiraties (verlangens) liggen te laag. De doorstroming na het lager onderwijs gebeurt meestal eenzijdig naar het technisch onderwijs, door gebrek aan kennis over de verschillende studiemogelijkheden en door het te laag aspiratieniveau (= wens dat de kinderen vlug gaan werken). De onderzoeksresultaten van de diensten voor studietoelagen en beroepsoriëntering en de PMS-centra zijn een waardevolle aanvulling voor de leerkracht om de schoolresultaten van zijn leerlingen te helpen interpreteren voor de ouders. Voor een betere doorstroming na het lager onderwijs is de rol van de leerkracht als tussenpersoon tussen de ouders en deze diensten voor studie- en beroepsoriëntering van wezenlijk belang.

Leerkrachten en ouders zouden moeten inzien dat het later schoolsucces van de kinderen (in het middelbaar en hoger onderwijs) afhankelijk is van de houding van de ouders in en zelfs vóór het lager onderwijs.

Heel het leefklimaat in het gezin en het dorp speelt hierbij een rol. In samenwerking met de universiteiten van Gent en Leuven (afdelingen pedagogie) kan een onderzoek opgezet worden om juistere gegevens te hebben over deze beïnvloeding. Vanuit deze gegevens moet gezocht worden naar praktische middelen om alle kinderen zoveel mogelijk kansen te geven.

Om hier praktisch iets aan te doen, kan een vergadering belegd worden door alle leerkrachten om de werking van de PMS-centra beter bekend te maken en om het belang na te gaan van de medewerking tijdens kleuter- en lager onderwijs.

VORMING IS MEER DAN REKENEN EN LEZEN

Leerkrachten en ouders moeten gevoelig gemaakt worden voor het belang van een menselijke vorming, die breder is dan het leren rekenen en lezen.

Dit is een probleem, dat misschien door hervorming van het lager onderwijs in het algemeen opgelost zal worden. Maar de scholen en de ouders van deze streek zullen toch ook zelf praktisch besluiten daaruit moeten trekken.

In dit kader kan de vraag gezien worden naar "speciale leraars" voor muziek en gymnastiek bv.

- Dit is nu wettelijk niet mogelijk (het gaat om lagere scholen, gevestigd in dezelfde gemeente en vallend onder dezelfde inrichtende macht, die in totaal 450 leerlingen tellen).
- Blijft de vraag naar de wenselijkheid : is het niet beter dat de onderwijzer zelf een eerste vorming geeft aan de kinderen op die verschillende terreinen ? Voor gymnastiek en schoolzwemmen zagen we toch dat het kan.
- Lichamelijke, muzische, plastische vorming in klasverband biedt het voordeel dat de kinderen die van huis uit niet gestimuleerd worden om zich deze vorming eigen te maken, ook kans krijgen.
- Dit sluit niet uit dat in het dorp de kans gegeven wordt aan de kinderen om zich verder te vervolmaken in muziek, tekenen, bv., buiten de schooltijd. Dit kan bv. in een afdeling van de Ieperse muziek- en tekenakademie. Eventueel zijn ook andere vormen van samenwerking tussen verschillende dorpen denkbaar.

GROEIENDE SAMENWERKING TUSSEN SCHOLEN IN HET HEUVELLAND

Deze samenwerking krijgt gestalte in de werkgroep onderwijs, waarin praktisch alle scholen van de streek vertegenwoordigd zijn. (gemeentescholen, vrije scholen, rijkscholen)

We moeten nog een inspanning doen om ook ouders in de werkgroep te krijgen die mee een onderwijsbeleid op streekvlak kunnen bepalen.

Door samenwerking worden realisaties mogelijk die anders nooit haalbaar zouden zijn. Denken we aan het schoolzwemmen, de aardrijkskundebrochure. Er zijn heel wat voorstellen die gezamenlijk kunnen uitgewerkt worden :

- streek - schoolmuseum, waar het vele waardevolle documentatiemateriaal uit de streek bewaard wordt en door alle scholen kan bezocht worden.
- uitlenkoffers met belangrijke documentatie rond een thema, die niet elke school zelf kan verzamelen.

- samen een : * dia-reeks maken over de streek
- * schoolreis in de streek uitstippelen die kan aansluiten bij aardrijkskunde- en geschiedenis-onderricht.
- * kinderfeest organiseren voor de kinderen uit alle dorpen.

De werkgroep onderwijs zorgt mee voor verdere begeleiding van de opgezette acties, samen met de inspectie en met de mensen die hierbij hulp kunnen bieden. Dit geldt bv. voor het schoolzwemmen en voor het verder gebruik van de aardrijkskundebrochure. Een dienst (schoolzwemmen) is in de praktijk bezig. 25 van de 27 scholen zijn er in betrokken.

De coördinatie loopt nu over het streekhuis. Op lange termijn is dit niet gezond. Het moet over de scholen lopen, in verantwoordelijkheid van leerkrachten, ouders, inrichtende machten.

Daarvoor met het overleg tussen de scholen uit verschillende dorpen en verschillende schoolgroepen (gemeentelijk, vrij, rijks) nog beter gebeuren (basis is nu werkgroep onderwijs, waarin nu uitsluitend leerkrachten).

Zo kunnen meerdere samenwerkingsafspraken op **dienstenvlak** gebeuren, die de aparte scholen meer kansen bezorgen.

Een ideale samenwerkingsvorm is een soort "scholenverband" (in Wallonië bestaat in enkele gewesten een *communauté d'écoles* = scholengemeenschap).

Het is een krachtenbundeling in de eerste plaats rond diensten.

LEEFBAARHEID VAN ONZE SCHOLEN IN DE TOEKOMST

Er zullen zeker klassen wegvallen in de eerstkomende jaren. Scholen en ouders zullen een oplossing moeten zoeken. Welke?

In elk geval zal samenwerking nodig zijn tussen de verschillende netten en dorpen.

We zagen dat het goed is dat kleine kinderen dicht bij huis naar school kunnen. Daarom pleiten we voor het behoud van de school in het dorp, zolang die school er op een verantwoorde manier kan werken, zolang het een goede school kan zijn. Samenwerking tussen jongens- en meisjesschool is hiervoor noodzakelijk. Hier zitten we met het probleem van de verschillende onderwijsnetten. Iedereen zal zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen, zodat het welzijn van onze kinderen eerst komt en niet andere argumenten.

Een verlaging van de leerlingennormen is niet direct haalbaar en biedt uiteindelijk ook geen oplossing : onze scholen zijn maar leefbaar als ze voldoende kinderen hebben om goed te kunnen werken.

We kunnen wel stellen dat elke erkende leefkern (dorp) recht zou moeten hebben op minstens drie krachten (graadklassen). Ook kan op nationaal vlak een versoepeling gevraagd worden van de uitstelregeling (van 1 jaar op 3 jaar brengen bv.) : zo zouden toevallige schommelingen in het geboortecijfer geen rol meer spelen.

Hier is het ook de plaats even te denken aan de bredere betekenis die de school kan hebben voor het dorpsleven. De school speelt een belangrijke rol in een levend dorp : de leerkrachten vervullen meestal een rol in het gemeenschapsleven; de schoolruimte kan ook voor andere dorpsactiviteiten ingeschakeld worden; een speelpleintje kan aan het schoolgebouw verbonden worden; bibliotheek en school kunnen nauw samenwerken; de school kan ook een rol spelen in de naschoolse vorming van de volwassenen

24 (bv. avondlessen in talen met een beurtrol voor verschillende dorpen samen).

ALLERLEI

Schoolvervoer : * we moeten eerst goed nadenken waar dit werkelijk nodig is. (tevens de nadelen durven bekijken)

* het mag geen middel zijn van concurrentie tussen de verschillende schoolnetten.

Schoolsanitair : in sommige scholen onvoldoende. Veronderstelt natuurlijk waterleiding. Schooltelevisie

Arboretum : in de meeste dorpen zou met een kleine inspanning een arboretum van de meest voorkomende bomen uit de streek kunnen aangelegd worden.

Schoolfeest : is goed om de school wat meer in de belangstelling te brengen.

6. GEMEENSCHAPSLEVEN

Om het gemeenschapsleven in zijn brede zin (ontspanning, sport, gesprek, overleg, lectuur, verwerven van inzicht, inzet, toneel- en muziek spelen en opvoeringen bijwonen . . .) en de deelname eraan in het Heuvelland te bevorderen, is een krachtige aanpak nodig. Het zal maar kunnen als velen ook willen.

STREVEN NAAR SAMENWERKINGSVORMEN

Wij vertrekken niet met lege handen. In het Heuvelland hebben wij verschillende goed werkende verenigingen.

Het kan nog beter. Niet steeds wordt alle energie benut. Verenigingen van eenzelfde dorp die elk voor hun leden dezelfde programma's uitbouwen, telkens voor een handjevol mensen. Organisaties die er niet toe komen om rond te draaien, omdat ze geen interesse vinden bij de leden. Besturen die de weg niet vinden om vooruit te komen.

Er dient in de eerste plaats gestreefd naar efficiënte samenwerking op dorpsvlak. Een eerste vorm kan zijn dat verenigingen hun activiteiten ook voor niet-leden openstellen. Toch moet op langere termijn ook gemeenschappelijke aanpak mogelijk worden, zeker voor die activiteiten die niet eigen zijn aan één vereniging.

Een overlegorgaan zou grote diensten kunnen bewijzen, als de wil er maar is om er gebruik van te maken. Vormen van dorpsberaad verdienen aanmoediging. Het concrete werk is belangrijker dan de statuten (In Hollebeke begint een interessante vorm van overleg los te komen : alle inwoners maken deel uit van een "dorpsberaad" naargelang het thema bereiden steeds andere kleine groepjes een actie voor, drie secretarissen zorgen voor het administratieve werk en voor de contacten naar binnen en naar buiten.

Over deze formule beschikt het Opbouwwerk Heuvelland over een beschrijvende nota).

Onze dorpen veranderen van gesloten gemeenschappen tot open woonkernen. De mensen kiezen meer en meer hun belangstellingsfeer.

Daarom zal het verenigingsleven meer op basis van interessegroepen moeten werken. Initiatieven die moeilijk per dorp leefbaar zijn, worden best voor verschillende dorpen samen uitgebouwd, om voor een rijke gamma van activiteiten voldoende belangstelling te kunnen vinden.

In sommige gevallen zal het noodzakelijk zijn een regionale afdeling van een gespecialiseerde vereniging uit te bouwen.

(bv. Jefi — Jeugdclub; Wielewaal, VTB.) Deze kunnen zowel een hulp zijn aan het bestaande verenigingsleven (als leveranciers van "deskundigheid") als zelfstandige verenigingen met een eigen programma.

Voor theater, film en zelfs voordrachten moeten onze mensen ook naar de stadskernen durven trekken. Die kernen, en in de eerste plaats onze burens Ieper en Poperinge, hebben dan ook de taak hun programma's kenbaar te maken bij onze inwoners. Zelfs is het wenselijk, dat inwoners van de omliggende dorpen betrokken worden in de voorbereiding en de uitwerking van het culturele leven in Ieper en Poperinge.

Naar het voorbeeld van de streeksportdag zouden ook rond andere thema's (bv. muziek, zang) trefdagen kunnen gepland worden.

Om de deelname aan het verenigings- en gemeenschapsleven te verhogen moet er meer informatie naar de mensen gaan. Wellicht is een streekkalender een goed kanaal om activiteiten over de dorpsgrenzen heen aan te kondigen en afspraken over data enz., mogelijk te maken.

FLINKE KADERMENSEN VORMEN

Het verenigings- en gemeenschapsleven kan moeilijk zonder bekwaame leiders die hun programma's inhoudelijk en organisatorisch goed kunnen voorbereiden en leiden. De kracht van onze verenigingen zit grotendeels in de belangloze inzet van vele vrijwilligers. Wij moeten beseffen dat veel van onze meest actieve mensen gedwongen zijn om uit te wijken. Juist daarom is voortdurende kadervorming in een gewest als het Heuvelland hoogst noodzakelijk. Vakmensen zijn er nodig om steun en begeleiding te bieden aan plaatselijke kaders.

Voor de socio-culturele organisaties is hier een belangrijke taak weggelegd.

Om de eigen doelstelling en werkwijze van de beweging dieper in onze dorpen te laten doordringen, zullen wellicht vormingskansen voor de plaatselijke besturen in de streek zelf moeten gebracht worden. Verre verplaatsingen vanuit het Heuvelland zijn vaak moeilijk.

Een bestuurstaak in het gemeenschapsleven stelt vandaag de dag zware eisen : een gesprek en een groep kunnen leiden, mee zijn met wat er leeft en ontwikkelt in de onmiddellijke omgeving en in de bredere samenleving, op een verzorgde manier kunnen aankondigen en uitnodigen, een budget kunnen opmaken en een kas kunnen beheren . . . Al deze eisen komen in elke groep, vereniging, organisatie terug. Daarom liefst geen dubbel werk, maar een intense aanpak op STREEKVLAK VAN KADERVORMING rond die thema's. Het bereiken van het hoogst mogelijk aantal mensen moet de norm zijn bij het plannen van vormingskansen ofwel in elk dorp, ofwel gecentraliseerd voor de ganse streek. Wanneer thema's als gespreksleiding, werving e.d. aan bod komen, zal naar een inhoud moeten gezocht worden waardoor het thema voor alle deelnemers uit alle richtingen en hoeken boeiend kan gemaakt worden. Om werkelijk een intense deelname aan kadervorming te bekomen, kan per werkseizoen één thema sterk in de aandacht gebracht worden in de ganse streek.

SUBSIDIERING

Veel van de werkmogelijkheden van het plaatselijk gemeenschapsleven hangen af van de beschikbare financiële middelen.

Meer en meer groeit de overtuiging dat het een taak van de gemeenschap is om het te subsidiëren. Dynamiek maakt de woon- en leefomgeving immers aantrekkelijk.

Onze gemeentebesturen hebben het moeilijk om gelden vrij te maken voor socio-cultureel- en ontspanningsleven. Toch is binnen dit weinige al heel wat mogelijk.

In de eerste plaats is het nodig objectieve criteria te gebruiken, d.w.z. subsidiëren op

basis van de werkelijke prestaties van de verenigingen, en niet op basis van eenzijdige appreciatie.

De dienst voor cultuur van de provincie West-Vlaanderen werkte een aantal reglementen uit die voor ons een hulp kunnen zijn. De stuwgroep waarover verder sprake is, kan deze ontwerpen verder toepasbaar maken voor onze kleine gemeenten.

Er is nog een andere vraag : waarom de kleine koek verdelen in tientallen nog kleinere stukjes? Hier krijgen samenwerkingsvormen nog een bijkomend belang : een surplus van de gemeentelijke subsidies zou aan de verenigingen als een globaal budget kunnen uitgeschreven worden. Het zou dan aan de verenigingen zijn om af te spreken over een goede besteding die aan allen ten goede komt (werkmateriaal, inrichting van lokalen, . . .) Men kan ook sparen, met het oog op toekomstige, gemeenschappelijke realisaties.

Ook op streekvlak zijn er mogelijkheden om gelden efficiënter te besteden door samenwerking. Fanfares uit verschillende dorpen bv. die samen een repetitor aanwerven en vergoeden.

In oktober 1971 stapten bestuur en medewerkers van het Opbouwwerk een flink stuk geld bij elkaar in een "voeteling".

Kan deze formule niet gebruikt worden ten grieve van het gemeenschapsleven : een streekmars, waarin elk dorp zijn doel bepaalt. (Alle stappers zoeken peters en meters die ondertekenen voor een bepaald bedrag per gestapte kilometer).

RUIMTEN

In praktisch alle dorpen van het Heuvelland is er dringende behoefte aan betere werkruimten voor het gemeenschapsleven.

Er is slechts een algemene verbetering mogelijk door een **globale aanpak**. Daarom zou aan de hogere overheid (Provincie, Rijk) kunnen voorgesteld worden de globale uitrusting van voorzieningen voor het gemeenschapsleven in het Heuvelland te subsidiëren (bv. **net van dorpshuizen** en streekhuis).

Voor elk dorp kan dan, na onderzoek waarin de verenigingen en de inwoners zelf betrokken worden, naar realisatie van de meest noodzakelijke uitrusting gestreefd worden : een dorps huis met vergaderlokalen, een ruimte voor de bibliotheek, een kleine bar met feestzaal, elementaire sport- en spelvoorzieningen.

Kansen tot verbouwing – een vrijgekomen schoolgebouw bijvoorbeeld – mag men niet links laten liggen. Bij nieuwbouw worden de ruimten best zo meervoudig bruikbaar mogelijk gemaakt : in een lokaal van het dorps huis kan bv. ook de zuigelingenraadpleging gehouden worden.

Ook ruimten voor sport en spel ontbreken veelal. Hier is een uitbouw van klein naar groot belangrijk. In elk dorp (wijk) hoort een klein speelhoekje voor kleuters thuis, een volgende stap is het speelveldje (speelpleintje, ravothoekje), verder een systematisch aangelegd terrein voor bepaalde sporten (volley, basket, voetbal bv.).

Op streekvlak moeten dan enkele beter uitgeruste sportterreinen komen.

Grondig onderzoek zal moeten uitwijzen welke streekvoorzieningen (zwembad, sportplein, klein theater, halle) er noodzakelijk zijn en waar ze ingeplant moeten worden : centralisatie in één dorp met kernfunctie of spreiding over verschillende dorpen, of inplanting daar waar ze het meest zullen renderen.

(een streekzwembad heeft duidelijk het meest nut als het centraal gelegen is, een halle misschien eerder in een uitgesproken toeristisch dorp met jeugdtoerisme).

STUWGROEP

Dit programma – streven naar samenwerkingsvormen, kadervorming, financiële middelen verzamelen, werkruimten – kan slechts gerealiseerd worden, mits kordate ondersteuning door de betrokkenen.

Een stuwgroep, waarin de socio-culturele-, sport- en ontspanningsverenigingen meewerken, zal nodig zijn om elk initiatief voor te bereiden en concreet mee uit te voeren. Deze groep kan samengesteld worden uit bestuursleden van het verenigingsleven in het Heuvelland zelf, uit kadermensen en vrijgestelden van de gestructureerde verenigingen en uit vertegenwoordigers van de overheid (gemeenten, provincie, rijk).

In deze basisgroep moeten alle belanghebbende groepen vertegenwoordigd zijn.

Er kunnen dan kerngroepen gevormd worden volgens de deelthema's die aangesneden worden (de sportwerking in de streek is reeds goed van de grond – een streeksportraad kan hieruit opgebouwd worden).

Het Opbouwwerk Heuvelland kan in deze stuwgroep een begeleidende rol vervullen : contacten verzorgen, aanpak stimuleren, administratieve hulp verschaffen.

7. JEUGDWERK

UITGANGSPUNT

Er zijn teveel initiatieven van en voor jongeren te vinden in de Heuvellandse dorpen, om een levendige ontwikkeling van het jeugdwerk schouderophalend als onmogelijk te beschouwen.

Wij vertrekken niet met lege handen.

Jeugdbewegingen als Chiro en K.S.A. vinden in de meeste dorpen voldoende wervingskansen; zij bereiken gemakkelijk 35, 40, zelfs 50 tot 60 leden. Of deze ledenaantallen voldoende kansen bieden voor een veelzijdige werking in verschillende leeftijdsgroepen, is zeker niet zo duidelijk. De jeugdbewegingen zijn in onze dorpen zeker heel kwetsbaar : om boeiend te kunnen zijn moet men voor elke activiteit op praktisch alle leden kunnen rekenen. Dit hoeft geen nadeel te zijn. Jeugdwerk krijgt immers slechts vormen de waarde als de werking continuïteit krijgt, dit is als de leden zeer dikwijls, minstens om de week aangesproken worden voor deelname aan activiteiten, voor een stukje inzet. Maar het wegwerken van al te gemakkelijke afwezigheid van de leden vraagt volgehouden inspanningen van de leidende kaders : huisbezoeken, vertrouwen en medewerking winnen binnen de gezinnen, gevarieerde en degelijke programma's hebben en kunnen begeleiden.

Niet alle leidsters- en leidersploegen draaien reeds op vlotte toeren. Men beperkt zich in de streek vrij gemakkelijk tot veertiendaagse activiteiten (elders in Vlaanderen werkt men minstens één volle namiddag per week; tijdens de vakantieperiode worden er meer en meer dagelijks spel- en vormingskansen geboden).

Als redenen hiervoor hoort men vaak dat het al lastig genoeg is om tweemaal in de maand een zaterdag- of zondagnamiddag met de kinderen en de jongeren te werken.

Onze leidsters- en leidersploegen zijn over het algemeen vrij jong. Niet te verwonderen in een streek waar niet alleen verder studeren, maar vaak ook werk vinden, verre verplaatsingen vraagt. Dynamische jongeren, die verder studeren of een goede job willen vinden, staan veelal reeds op 20 jaar met één been buiten de streek. Aldus kan het moeilijk an-

ders dan dat de leidsters- en leidersploegen van onze jeugdbewegingen er jong uitzien en vrij snel wisselen in samenstelling.

Er is bijgevolg grote nood aan leidsters- en leidersvorming.

Velen hebben nog een stimulans nodig om vormingskansen werkelijk te willen of te durven grijpen.

Er zijn nog handicaps. Vooral gebrek aan goede lokalen en aan speelruimte. Er zijn zelfs dorpen waar de jeugd over geen eigen ontmoetingsplaats kan beschikken. In enkele dorpen is er reeds een speelveldje : Loker, Voormezele, Reningelst, Westouter en Wijtschate. Verder moeten deze jeugdgroepen nog aandacht opeisen in onze dorpen. Niet alleen materiële steun van de gemeentebesturen is belangrijk; de ouders kunnen de jeugdleiders ook heel wat morele steun verlenen, door het jeugdwerk geïnteresseerd te volgen en ook verwachtingen naar voren te brengen. Deze hulp mag niet eisend of opdringerig zijn. De jeugd heeft immers het volle recht om zichzelf te zijn en te blijven en eigentijds te leven en te denken.

Verenigingen van aankomende jeugd en jong-volwassenen hebben het nog moeilijker. Zij kennen dezelfde materiële noden als de jeugdbewegingen.

Velen kennen eveneens het gebrek aan gevormde kaders. Het voornaamste probleem is echter dat er te weinig wervingskansen zijn om per dorp een boeiende werking uit te bouwen. Immers, landbouwjongeren, jonge arbeiders en studerende kunnen niet zo maar als één groep jongeren binnen een dorpsgemeenschap beschouwd worden.

Een belangrijk lichtpunt zijn de volleyploegjes die reeds in de meeste dorpen werken. Sommige hebben reeds een eigen pleintje. Hier moet vermeden worden dat alleen de besten aan bod kunnen komen, door een overdreven competitiedrang bijvoorbeeld. Hoofddoel moet blijven, aan zoveel mogelijk jongeren, kansen bieden om actief aan sport te doen. Alleen het bereiken van de in het tweede deel geformuleerde doelstellingen (ontwikkeling van ons gewest) kan op lange termijn een intens jeugdwerk mogelijk maken. Actieve jonge mensen zijn er nodig om de streek vooruit te helpen. De aantrekkelijkheid van onze dorpen als woonkernen zal verhogen als jonge mensen er creatief aan hun trekken kunnen komen. Dit zich kunnen uitleven is tweeledig. Het heeft een actieve kant : men moet zich kunnen inzetten binnen het samenleven met anderen, men moet kansen krijgen om verantwoordelijkheden op te nemen. Het heeft ook een passieve zijde : men moet tal van ontspanning- en vormingskansen, tal van jeugddiensten en -groepen ter beschikking vinden.

Om tot een boeiend jeugdleven te komen, zal het nodig zijn op streekvlak, aan planning, overleg en actie te doen.

Immers, vorming van kaders kan niet per dorp aangepakt worden. In het jeugdwerk voor jong-volwassenen zal er meer en meer op streekvlak moeten gewerkt worden om een verscheidenheid van behoeften en verlangens aan bod te laten komen.

EEN WEG OM ER TE KOMEN : EEN STREEKJEUGDRAAD

De aanpak zou gebeuren langs een **streekjeugdraad**, waarin jongeren uit verschillende dorpen, met elkaar tot overleg en actie kunnen komen.

De uitbouw van die jeugdraad zou als volgt aangepakt worden :

Vertegenwoordiging van de jongeren uit de dorpen. In elk dorp zou een vergadering gehouden worden voor alle jongeren vanaf 16 jaar, om de streekwerking te lanceren.

Er worden twee jongeren verkozen voor de streekjeugdraad.

Volgende voorwaarden zijn belangrijk :

- * tenminste 18 jaar oud zijn : een minimumleeftijd is gewenst, inzet in de jeugd draad vraagt immers heel wat verantwoordelijkheid.
- * tenminste een van de gekozenen moet lid zijn van een of ander jeugdwerk. Het contact met wat er in de dorpen zelf leeft is immers belangrijk. In een mensenarme streek als het Heuvelland is een leidersfunctie meer dan elders een waardemeter voor actief zijn. Groepen die met de prille jeugd werken en groepen die met aankomende jeugd en jong-volwassenen werken, moeten evenredig vertegenwoordigd zijn. De gekozen vertegenwoordigers hebben mede als taak, de jongeren uit hun dorp in te lichten over en te betrekken in de gehele actie. Daarom moet een communicatiekanaal geschapen worden : **een plaatselijk jongerenberaad.**

Medewerking vanuit bestaande jeugdgroepen, -diensten en overheidsdiensten. Veel van de aanpakmogelijkheden zullen afhangen van de vlotte contacten met bestaande groepen en diensten.

Daarom zal het nodig zijn gewestelijke verantwoordelijken of vrijgestelden van bestaande groepen (Chiro, KAJ, KLJ, KSA, hebben afdelingen in de streek) en medewerkers uit overheidsdiensten (NDJ, Provinciale Jeugd Raad) en privé-diensten (INFO-jeugd, Jefi, Centrum voor Jeugdtoerisme) ten gepaste tijde te kunnen betrekken in overleg en de planning die actie voorafgaat en in de verdere uitvoering ervan.

Goede verhoudingen scheppen met de gemeentebesturen en hen ook bijtijds betrekken in de werking. Dit om twee redenen :

- De plaatselijke overheden interesse bijbrengen rond de behoeften en de verlangens van de jeugd en van het jeugdwerk.

Binnen een modern gemeentebeleid hoort het jeugdbeleid immers thuis. Van meet-aan moet de inspraak van de jongeren zelf op voorgrond staan.

- Streven naar een billijke subsidiëring en steun van het jeugdwerk, uitgaande van de middelen die de gemeentebesturen ervoor kunnen vrijmaken.

Ondermeer langs de Welvaartsstichting Heuvelland kan er interesse gewekt worden bij de gemeentebesturen. Een adviserende deelname van enkele raadsleden aan de jeugdraad is gewenst, echter alleen op vergaderingen waar dit nuttig is (planning van voorzieningen, opmaken van jaarprogramma, uitwerken van een subsidiereglement . . .) De gemeentebesturen kunnen vanuit de jeugdraad, schriftelijk uitvoerige informatie krijgen.

Samenwerking met de buurstedes Ieper en Poperinge

Centra als Ieper en Poperinge hebben een belangrijke taak voor de omringende dorpen (vooral op het vlak van tewerkstelling en dienstverlening). Ook voor de jongeren : filmforum, jeugdtheater . . . Beide kernen hebben een stedelijke jeugdraad. Er zouden jongeren uit de omringende dorpen moeten betrokken worden in de programmering en de leiding van de jeugdvoorzieningen in de steden.

Samen aanpakken kan bevorderd worden door het betrekken van beide jeugd raden in de Heuvellandse streekjeugd raad.

Verhouding met het Opbouwwerk Heuvelland

Het Opbouwwerk Heuvelland biedt graag zijn diensten aan voor begeleiding van de streekjeugd raad (een stafmedewerker kan een deel van zijn werktijd ter beschikking stellen). Dit sluit niet uit dat op termijn een mankracht speciaal voor jeugdwerk in staat.

Om de jeugdanimatie niet los van het globale opbouwwerk in de streek te zien, is een nauw contact met de Welvaartsstichting, het bestuur van het opbouwwerk, gewenst,

concreet door een adviserende vertegenwoordiging van een lid in de streekjeugd raad. In de Welvaartsstichting zou ook een lid van de streekjeugd raad als adviseur opgenomen kunnen worden.

Binnen de streekjeugd raad kunnen **kerngroepen** uitgebouwd worden, die elk een specifieke deelopdracht uitwerken (zie verder : kadervorming, informatie-blad, . . .)

In deze kerngroepen kunnen naast de leden van de jeugd raad ook andere geïnteresseerde jongeren meewerken.

Alleen de gekozen leden uit de dorpen hebben stemrecht in de streekjeugd raad. De raad ontwikkelt zelfstandig zijn programma. Hij beheert ook zelf zijn financiële middelen. Bij het begin van elk werkjaar wordt een budget met begroting opgemaakt. (Het moet hier vooral om werkingskosten gaan : activiteiten, informatie. Voor grotere projecten - gebouwen bv. - die de streek als dusdanig aanbelangen en toebehoren, moeten geëigende middelen kunnen aangeboord worden).

Het secretariaat van het opbouwwerk biedt graag zijn diensten aan voor administratief werk (mits billijke vergoeding uit het budget voor werkingskosten).

De jeugd raad kiest zelf een dagelijks bestuur (voorzitter, ondervoorzitter, secretaris).

De stafmedewerker van het Opbouwwerk Heuvelland zorgt alleen voor begeleiding.

Het dagelijks bestuur en de leden van de jeugd raad nemen dus zelf de beslissingen.

Anders bestaat er te veel gevaar dat de leden van de jeugd raad, ofwel afwachten tot vanuit streekhuis Malegij's initiatieven genomen worden, ofwel zich te afhankelijk voelen van het opbouwwerk.

EEN VOORLOPIG PROGRAMMA

Voor de aankomende jeugd en jong-volwassenen (vanaf 16 jaar)

Het uitwerken van eigen programma's : Nadruk moet hier komen te liggen op de veelzijdigheid in de programma's, waardoor verschillende behoeften en verlangens een antwoord krijgen. Juist daar ligt de zin van een streekwerking.

Er wordt gedacht aan ontspanning (dans, jeugdcafé, uitstappen), vormende programma's (streekproblematiek, film, jeugdtheater, discussie, leesgroep, creativiteit, muziek beluisteren), werkgroepen (ontwikkelingshulp, bv.), sport (volleywerking is reeds goed uitgebouwd). Voorkeur van de jongeren kan gepeild worden langs het dorpsoverleg.

De verhouding met bestaande jeugdbewegingen zal aandacht vragen.

Kan nauwe samenwerking niet de beste weg zijn ?

Plaatselijke initiatieven kunnen ook ondersteund worden door deelname in voorbereiding en werving vanuit de streekjeugd raad.

De jeugd raad zou het organiseren van gemeenschappelijk vervoer voor de jongeren op zich kunnen nemen.

Deelnemen aan activiteiten buiten de streek : In Ieper en Poperinge (samenwerking), ook in Kortrijk, Rijsel, Brugge, Brussel. Het scheppen van vervoermogelijkheden is hier de voornaamste taak. Ook vormende aanpak. Theaterbezoek bv. wordt best nabesproken.

Uitgeven van een streekjeugd krant : voor alle jongeren uit de streek ! (klein abonnementsgeld). Frisse presentatie is belangrijk. De inhoud kan veelzijdig zijn : informatie over jeugd raad werking, opbouwwerk, ontwikkeling van de streek, culturele programma's, initiatieven in de verschillende dorpen, goede boek-, film- en muziekbesprekingen. Opzetten van kadervorming : Kadervorming voor leidsters en leiders van bestaande gestructureerde jeugdbewegingen kan deels binnen de bewegingen zelf. Die kadervorming

moet zoveel mogelijk in de streek zelf gebracht worden (verplaatsingen, drempelrees overwinnen).

Daarnaast kan kadervorming van uit de streekjeugdraad opgezet worden : voor leiders van plaatselijke groepen, voor leiders van programmagroepen in de streekjeugdraad. Bestaande diensten kunnen aangesproken worden om die kadervorming te verzorgen (NDJ, Lod. de Raet, De Blankaart).

Mee-plannen en werken aan voorzieningen : * in de dorpen : speelveldjes, jeugdhemen
* een streekhuis voor jongeren : met jeugdbibliotheek, jeugdcafé, ontmoetings- en werkruimten.

Voor de prille jeugd

Bestaande plaatselijke initiatieven (nu : vooral jeugdbewegingen) verdienen aanmoediging (o.m. langs kadervorming van leiders). Waar initiatieven afwezig zijn, moeten zij bevorderd worden : de keuze voor jeugdbeweging of jeugdatelier moet van onderuit groeien. Vakantiewerking kan gestimuleerd worden in voorbereiding van continue aanpak.

Kadervorming kan de kwaliteit van het jeugdwerk verhogen.

Groep 14-16 jarigen

Speciale aandacht moet besteed worden aan de groep 14-16 jarigen. Deze is haast niet aangesproken in het plaatselijk jeugdwerk en vraagt dan ook een aparte benadering op streekvlak.

START

Met de voorbereiding van de streekjeugdraad zou gestart worden op het einde van de grote vakantie 1972 (tijdens de vakantie zijn teveel jeugdgroepen op bivak). Het verkieszen van de leden zou tegen half-november gebeuren. Na half-november, volgt in 1972 nog minstens één trefdag, een programma voor een brede groep jongeren. Tegen januari 1973 wordt een eerste jaarprogramma uitgewerkt. Einde januari 1973 verschijnt het eerste nummer van het jeugdblad.

Verwachtingen tegenover Rijk en Provincie

Het is wenselijk dat er bij gelegenheid beroep kan gedaan worden op deskundige hulp vanuit de Nationale Dienst voor de jeugd, vooral voor het opzetten van atelierwerking en kadervorming. De streekjeugdraad moet zelfzeker vooruit durven, maar mag toch ook niet geïsoleerd raken.

Financiële hulp is hoogstnodig. Starten met jeugdwerk op streekvlak is onmogelijk zonder tussenkomst van de hogere overheid (rijk en provincie).

Subsidiëring door de lokale overheden is op korte termijn onmogelijk (onze gemeentebesturen kunnen daar moeilijk **middelen insteken**; subsidiëring van het plaatselijk gemeenschapsleven is reeds een hele opdracht voor hen). Op langere termijn moet gedeeltelijke subsidiëring door onze gemeentebesturen nagestreefd worden.

De jongeren moeten zelf een deel eigen middelen kunnen bijeenbrengen. (Een plezierige formule zou de "voeteling" zijn : 35 km voet-mars waarbij peters en meters per km x fr. betalen voor een bepaalde stapper).

De startijver mag niet geblust worden door moeizaam zoeken van middelen. Daarom is een startsubsidie (rijk en provincie) ten zeerste gewenst.

Voor een eerste werkjaar wordt het programma best eenvoudig gehouden : samenstelling van de jeugdraad, motivatie van een brede groep jongeren in elk dorp om mee te werken, enkele goedgemaakte nummers van het jeugdblad, ongeveer tweemaandelijks

een breed opgezet programma (waaronder bijvoorbeeld één programma voor kader-vorming).

Op grond van een ontwerp van begroting, wordt een subsidievraag ingediend.

8. BEJAARDENWERK

Hier zijn vier thema's naar boven gekomen : wonen van bejaarden, diensten voor bejaarden, actief blijven voor bejaarden, verenigingsleven voor bejaarden.

WONEN VOOR BEJAARDEN

Het is wenselijk dat onze bejaarden zo lang mogelijk in eigen woning kunnen blijven. Dit betekent zowel zorg-aan-huis als het bouwen van een aantal kleinere comfortabele gelijkvloerse bejaardenwoningen, aansluitend en betrokken in de levende dorpskernen. Daarnaast is de aanwezigheid van een paar goed uitgeruste bejaardenhuizen in eigen streek (voor mensen die niet thuis kunnen blijven) hoogst wenselijk.

Hierin ligt een samenwerkingstaak voor onze C.O.O.'s (of de diensten die binnenkort bij wet de huidige C.O.O.'s gaan vervangen).

DIENSTEN VOOR BEJAARDEN

Hier staat bejaardenhulp-aan-huis centraal. Vlotte medewerking met de bestaande diensten voor bejaardenhulp te Ieper is gewenst. Een regionaal dienstencentrum voor bejaarden in het Heuvelland wordt bepleit.

Dit is een centrum dat bejaardenhulp coördineert en nauw contact houdt met de thuiswonende bejaarden. Het contact kan bv. gebeuren door een besteldienst van warme maaltijden bij (alleenstaande) bejaarden. De thuisbrenger is terzelfdertijd bezoeker die tijdig bepaalde diensten (naar keuze van de bejaarde) kan verwittigen : huisarts, vereniging voor bejaardenhulp, priester, maatschappelijk werker enz. . . De maaltijdendienst kan ook nuttig zijn voor gezinnen waar de moeder tijdelijk werkonbekwaam is. Het centrum biedt ook hulp bij het actief blijven (plaatselijke "jonger dan je denkt"-bijeenkomsten : gymnastiek, handenarbeid enz.) en bij de kadervorming voor het bejaarden-verenigingsleven.

ACTIEF BLIJVEN

Dit kan zowel door fysieke oefeningen als door "in 't werk" te blijven. Dit laatste kan door het opnemen als bejaarden, als bejaardenverenigingen, van allerlei opdrachten : bv. overwinteren en vermenigvuldigen van bloemen en planten bij verfraaiingsacties, onthaaltaken (met V.V.V. bv.), de inzet rond een groots project.

Kan de suggestie "Miniatuur-Vlaanderen" (zie hoger) niet een project zijn waar meerdere bejaarden kunnen in betrokken worden ? (maquette-bouw, onderhoud, onthaal : er is zomer- en winterwerk). Een kleine vergoeding zou de betrokkenheid kunnen vergroten.

VERENIGINGSLEVEN

De plaatselijke bejaardenverenigingen (nu 15 in 14 dorpen, afhankelijk van twee federa-

ties, verbonden met christelijke en socialistische ziekenfondsen) moeten gesteund worden.

Op streekvlak kunnen door deze verenigingen zelf bv. gemeenschappelijke programma's voorbereid worden (dia-montage over de streek, vorming van ploeg animatoren, al dan niet bejaarden, die kunnen helpen bij het organiseren van programma's).

Het (eens per jaar) uitwerken van een gemeenschappelijke trefdag (feest) kan de plaatselijke werking stimuleren (plaatselijke voorbereiding, streefdoel).

9. SAMENSPEL MET DE STADSKERNEN

UITBOUW VERZORGINGSRAYONS

Onze dorpen vallen voor een aantal zaken onder de verzorgingsrayons van Ieper en Poperinge. Bepaalde dorpen leven zowel onder de attractie van Ieper als van Poperinge. Deze oriëntatie in twee richtingen willen we bestendig zien bij de oprichting van de aanstaande federaties door te pleiten voor één krachtige federatie "Zuid-Westhoek" (Ieper-Poperinge). Dit zal beletten dat dorpen die nu gedeeltelijk op beide centra zijn afgestemd kunstmatig een uitsluitende afstemming op één centrum krijgen. Binnen deze federatie moeten er volgens de te bereiken voorziening grotere of kleinere dienstenrayons afgebakend worden, zodat het mogelijk wordt dat bv. een dorp als Loker voor bepaalde diensten op Ieper (diensten voor de gehele federatie), op Vlamertinge (diensten voor de gehele federatie in het midden gevestigd), op Poperinge (diensten die deze rayon betreffen, bv. brandweer), op Kemmel (bv. V.V.V.) en op ter plaatse mogelijke diensten is aangewezen. De rayons moeten beperkter of ruimer zijn volgens de soort dienst die moet verwezenlijkt worden, zodat ze de taak het best kunnen vervullen. Dit zal tevens meebrengen dat niet alles op één plaats (bv. Ieper) moet gecentraliseerd worden.

OVERLEG-SAMENWERKING

Het Heuvelland, als georganiseerd platteland wenst een bestendige dialoop op allerlei terreinen met de twee buursteden.

Bij de start zal dit overleg wellicht slechts met drie partners kunnen (de steden Ieper en Poperinge, het agrarisch-recreatief gewest Heuvelland).

Later moeten daar andere plattelandsgewesten kunnen in betrokken worden (het "Provense", het "Langemarkse" bv.).

Op dit ogenblik is een dergelijke overleggroep werkelijkheid, namelijk het toeristisch werkomité "Westland" met als partners de V.V.V. Westvlaamse Bergen (voor het Heuvelland) en de diensten voor toerisme van Ieper en Poperinge. Dit comité verzorgt gemeenschappelijke propaganda (vierkleuren-Westlandfolder / Streekencyclopedietje Westland van A tot Z / Westland-horecafolder).

Is op korte termijn haalbaar :

– overleg tussen Ieperse en Poperingse jeugdraad en streekjeugdwerkgroep (straks streekjeugdraad).

- overleg tussen de stedelijke sportraden en de (voorlopige) Heuvellandse sportwerkgroep (later streeksportraad).
- overleg tussen de culturele raden en de a.s. stuwgroep voor het gemeenschapsleven.
- contact tussen middelbare scholen en onze werkgroep onderwijs.

ONBEKEND MAAKT ONBEMIND

Voorstellen :

Actie kennismaking met Ieper en Poperinge (bv. excursiedag voor zesde studiejaar).

(Wie bezocht bv. Hallen, Merghelynckmuseum te Ieper, Talbot House te Poperinge ?

Wie kent een aantal diensten en instellingen die in het later leven een rol kunnen spelen : Vormingsinstituut, Kadaster, Kamer van Koophandel, Gerechtshof, Muziekacademie, Schouwburg enz.).

Een jaarlijkse lezing namens de Welvaartsstichting Heuvelland (te Ieper en te Poperinge) waarin stand van zaken, actieplannen, activiteiten van allerlei aard in de streek medegedeeld en toegelicht worden.

Ook het tegenovergestelde : een jaarlijkse bijeenkomst waarin vertegenwoordigers uit Ieper en Poperinge informatie overbrengen naar verantwoordelijken uit het Heuvelland.

Noot

Volgende onvolledige trefwoordenlijst biedt een beeld van de relaties die onze dorpen met de buursteden verbinden :

1. administratief : (federatie) – arrondissement – ministeriële diensten : openbare werken, landbouw – provinciale diensten : wegendienst – rijkswacht – kadaster – belasting – gerecht (rechtbank eerste aanleg – handelsrechtbank – jeugdrechtbank) (gevangenis). 2. economisch : tewerkstelling : bedrijven – slachthuis – veemarkt – rijkslandbouwconsulent – kamer van koophandel – banken – RVA – marktfunctie – winkels – openbaar vervoer (NMBS - NMVB) – sociaal-economische organisaties (ACV - ABVV - ACLVB - Boerenbond - NCMV - Sociaal Bureau). 3. sociaal : ziekenhuis – ziekenfondsen – witgele kruis – bejaardenzorg, gezinszorg – rode kruis – 900 – maatschappelijk werk – interbedrijfsgeneeskunde – NWK – medische centra – brandweer – voogdijraad – jeugdbeschermingscomité. 4. cultureel - creatief : schouwburg, cultureel centrum – stadsbibliotheek, discotheek, muziek- en tekenacademie – jeugdstadion, j.o.c. (jeugd ontmoetingscentrum) – sport – zwembad – stadion – voortgezet onderwijs – P.M.S. – beroepsoriëntering – dancings – verenigingsleven – Davidsfonds, Willemsfonds, Lode Zielenskring – jeugdclubs – hobbyclubs – heemkringen enz. . .

E. ROL VAN HET OP- BOUWWERK T.O. DE UITVOERING VAN HET PLAN

1. STARTJAREN 1966-1971

De eerste werkingsjaren van het "Opbouwwerk Heuvelland" legden een basis waarop een aanpak rond het hierboven geschetste ontwikkelingsprogramma "Heuvelland '80" mogelijk wordt.

Streekgeheel : Heuvelland

Bij de start van de werking was op grond van een aantal motieven een enigszins ruimer territorium als werkgebied gekozen. Het beginnend initiatief richtte zich tot en met de gemeenten Zonnebeke en Beselare.

Door de werking en verdere studie van het werkveld kwam een afbakening tot stand van het "Heuvelland" : dorpen met agrarisch karakter en recreatieve mogelijkheden, begrensd door Frankrijk (ZW), Henegouwen (ZO) en de lijn Ieper-Vlamertinge-Poperinge (N) (stadskernen en een grotere semi-industriële gemeente).

In de loop van de eerste 5 jaar is een beginnend maar aanwijsbaar samenhorigheidsgevoel ontstaan. Het slagen van enkele projecten op het vlak van dit gewest (Heuvelland-route, schoolzwemmen, sportactie) heeft een verdere basis gebracht.

Structuren voor overleg en participatie

Binnen het opbouworgaan ontstonden structuren voor overleg en participatie. In februari 1967 werd de "Welvaartsstichting Heuvelland" opgericht als leidend orgaan van de opzet. Het is in de eerste plaats een overlegorgaan waar afgevaardigden van de medewerkende gemeentebesturen samen komen met particuliere afgevaardigden (namens de voor het werk opgerichte streekcoöperatie).

Gewestplan

De voorbereiding vanaf 1967 van het gewestplan Ieper-Poperinge (door het Ministerie van Openbare Werken toevertrouwd aan "Studex" v.z.w.) was aanleiding voor een ernstig bezinnen over de oriëntatie van het gewest. De optie "agrarisch-recreatief district met woonfunctie" is toen duidelijk genomen.

De samenwerking rond het gewestplan met diverse diensten op provinciaal vlak (Westvlaams Economisch Studiebureau, Studex, Westvlaamse Intercommunales) bracht de staf verdere informatie en nieuwere inzichten bij die mede aan de basis liggen van de huidige opzet.

"Samen nadenken over de toekomst van de streek"

Van 15 februari tot 29 maart 1969 werd in de Heuvellandse dorpen via voorlichtingsavonden en verdere gespreksavonden voor het eerst met een ruimere kring geredeneerd over de krachtlijnen van de ontwikkeling (ontwikkelingsmogelijkheden - ontwikkelings-

voorwaarden). Dat gebeurde toen aan de hand van een eenvoudig schriftje met rode omslag (snel gedoopt : het rode boekje van het Heuvelland) waarin enkele basisthema's eenvoudig verwoord waren.

Er waren 158 deelnemers aan 5 centraal gehouden gespreksbijeenkomsten. Van deze deelnemers ontvingen we 141 ingevulde "rode boekjes". Daaruit werd een "geel boekje" samengesteld dat in een algemene vergadering werd besproken en als basisoriëntering voor de streekwerking werd goedgekeurd.

Opzetten en begeleiden van enkele aanpak-structuren

Enkele aanpak-groepen werden gevormd : zo ontstonden een regionale werkgroep onderwijs (steeds werkend), een regionale werkgroep jeugd (gestrand in 1970), een experimentele vorm van dorpsberaad te Hollebeke (werkt vrij goed), enkele kleinere lokale doegroepen, o.m. groencomité, verfraaiingscomité's (sommige gaan reeds volledig een eigen weg - een paar worden nog begeleid), verder werd de basis gelegd voor de structurele vernieuwing van de V.V.V. Westvlaamse Bergen.

Praktijk van regionale aanpak

De schaalvergroting in de praktijk (van dorp naar plattelandsgewest) liet een paar nieuwe voorzieningen ontstaan als het schoolzwemmen voor 25 scholen. Deze praktijk beïnvloedde sterk de redenering in de gespreksgroepen tijdens de planwinter 1971-'72.

Doorspelen van informatie

Langs een maandblad ("Heuvelland-nieuws" in alle huizen - 5.400 ex.) een werkblad voor gemeenteraadsleden en coöperateurs, persberichten, contacten met de regionale radiozender Kortrijk, informatie- en gespreksavonden, vormingsweekends werd heel wat basisinformatie in bredere kring doorgespeeld waardoor redeneringen aangetrokken werden die zich tijdens de planwinter op plaatselijk vlak hebben geuit.

2. "HEUVELLAND '80" PLANWINTER 1971-1972

De actie voor het opstellen van een ontwikkelingsplan werd als volgt opgezet :

OPZET

Het opstellen van een haalbaar ontwikkelingsprogramma (uitvoeringsplan) met medewerking van zoveel mogelijk mensen uit de streek. Dit programma moest zowel voorstellen bevatten voor zelf-aanpak (bevolking, gemeentebesturen) als voorstellen t.o. particuliere organisaties enerzijds en de provinciale en rijksoverheid anderzijds.

HULPMIDDEL : PLANBOEKJE

In overleg met verscheidene diensten (Westvlaams Economisch Studiebureau, Westtoerisme, Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd, Commissariaat-Generaal voor Toerisme, Ministeries van Landbouw, Cultuur, Streekeconomie o.m.) werd door de staf van het Opbouwwerk Heuvelland een **planboekje** opgemaakt.

Dit eenvoudig boekje duidt enkele grote lijnen van de ontwikkelingsmogelijkheden aan, aangevuld met vragen die aanleiding kunnen zijn tot open redeneren over verschillende onderwerpen als landbouw, toerisme en recreatie, onderwijs, wonen, gemeenschapsleven, samenwerking met Ieper en Poperinge, enzomeer.

PLAN-VLAKKEN :

Gemeenteraden

Aan de gemeenteraden werd gevraagd minstens één zitting te wijden aan het planboekje en eigen voorstellen te noteren en in te brengen. (Los van de gehele planwerking was dit ook een hulpmiddel om eens verschillende uitzichten van het eigen beleid te bekijken).

Alle geïnteresseerden uit het gewest

In ieder dorp werd het planboekje in een open gespreksavond voorgesteld en de opzet toegelicht. Per dorp werd er naar gestreefd elk uitzicht (landbouw, toerisme enz.) in aparte groepjes te laten bespreken.

Commissies met deskundigen

Vanuit de Welvaartsstichting Heuvelland werden commissies samengesteld met eigen mensen (uit de Welvaartsstichting zelf en mensen uit de streek die over het bepaalde onderwerp een zekere bevoegdheid hebben) en deskundigen van buiten de streek.

Volgende commissies hebben gewerkt : landbouw, toerisme en recreatie, onderwijs, gemeenschapsleven, jeugd, samenspel met de stad.

Informatieve contacten

Rond een aantal thema's (bv. wonen, bejaardenwerk) werden alleen informatieve contacten opgezet met terzake bevoegde personen.

VERLOOP

Het vooraf opgestelde tijdschema is met anderhalve maand overschreden.

Kaderdag medewerkers

Een kaderdag voor plaatselijke medewerkers ging door op zaterdag 30 oktober 1971.

Startdag

Op 4 november 1971 werd de actie officieel gelanceerd in een bijzondere zitting van de Welvaartsstichting. Minister André Vlerick (Streekeconomie) moedigde aan bij de start : "Als jullie duidelijk weten wat jullie willen, kunnen jullie steeds bij de overheid terecht" Namens de provincie voerde gedeputeerde Jozef Storme het woord. De Westvlaamse Economische Raad was vertegenwoordigd door directeur Ollivier Vanneste.

Voorlichtingsavonden in elk dorp (gemiddeld 23 aanwezigen – samen 333) tussen 26 november en 22 december 1971.

De eigenlijke bespreking verliep als volgt :

8 gemeenteraden bespraken het planboekje (tussen 28 november 1971 en 21 april 1972).

De 6 commissies hielden 17 bijeenkomsten.

Er werden 53 gespreksgroepjes gevormd met samen 671 deelnemers (gemiddeld 12-13).

RUIM 700 MENSEN NAMEN AAN DE BESPREKINGEN DEEL.

Vijf deelrapporten werden door de staf opgesteld en in een open bijeenkomst besproken en geamendeerd : 16 maart = gemeenschapsleven / 17 maart = onderwijs / 20 maart = landbouw / 21 maart = toerisme-recreatie / 15 april = jeugdwerk.

De vijf deelrapporten en de overige beperktere nota's werden door de staf **verwerkt tot één geheel (12-24 april)**.

Op 27 april werd het programma in eerste lezing besproken door de Welvaartsstichting Heuvelland.

Een laatste **openbare bespreking** met 41 deelnemers die de eindtekst grondig hadden

doorgemaakt ging door op 4 mei. Een aantal amendementen werden door deze gespreks-groep voorgesteld.

De **eindstemming** ging door op 5 mei 1972. Werden uitgenodigd met stemrecht : de 21 leden van de Welvaartsstichting Heuvelland (11 gemeentelijke afgevaardigden, 10 particuliere afgevaardigden namens de streekcoöperatie), alle gemeenteraadsleden uit het Heuvelland (103, waarvan 11 lid zijn van de Welvaartsstichting). Naast de mogelijkheid op de slotavond te stemmen was – mits een ernstige reden – stemmen per brief mogelijk. 12 stemgerechtigden hebben per brief gestemd (12 ja) – 67 stemgerechtigden waren op de eindstemming aanwezig (bij de stemming : 61 ja, 5 neen, 1 blanco). Samen brachten 79 stemgerechtigden hun stem uit, waarvan 73 het plan goedkeurden.

We houden rekening met het feit dat een ontwikkelingsplan slechts uitvoerbaar is wanneer er medewerking is, en dat niet alleen tegenstand maar ook onverschilligheid een rem is op de ontwikkeling. **Op 113 stemgerechtigden keurden er 73 uitdrukkelijk het ontwikkelingsplan goed, of een ruime meerderheid.** De stemuitslag onderstreept de titel van dit planrapport "een streek in beweging".

3. BEGELEIDING UITVOERING PLAN 1972-1980

Het ontwikkelingsplan is met grote zorg tot stand gekomen. De uitvoering ervan zal nog grote zorg en jaren volgehouden inspanning vragen.

Bij elke realisatie moet er voor gewaakt worden dat nieuw ontstane structuren, voorzieningen en diensten beantwoorden aan reëel bestaande behoeften. Eenmaal nieuwe structuren, voorzieningen of diensten op gang gekomen zijn, zal ook het verder blijven functioneren ervan aandacht vragen.

Het opbouwwerk Heuvelland wil hierbij volgende stimulerende rol vervullen :

HULP EN BEGELEIDING BIJ HET TOT STANDKOMEN VAN AANPAK-STRUCTUREN

Voor de uitvoering van bepaalde onderdelen van het plan bezit de streek reeds geeigende organen (bv. de V.V.V. Westvlaamse Bergen voor de toeristische en recreatieve ontwikkeling).

Voor andere uitzichten moeten nog nieuwe structuren voor de aanpak ontstaan (bv. werkgroep landbouw, streekjeugdraad, stuwgroep gemeenschapsleven).

Deze organen moeten een juiste samenstelling krijgen – alle belanghebbenden moeten er een stem in hebben – en moeten op korte termijn tot zelfstandig werken kunnen komen. Bij de samenstelling en het op-gang-brengen kan het Opbouwwerk een begeleidende rol vervullen. Nazorg kan nodig zijn als een orgaan ofwel in zijn doelstelling, of in zijn samenstelling of in zijn werking niet meer voldoet.

VERZAMELEN EN DOORSPELEN VAN INFORMATIE

De opbouwwerkstaf moet informatie verzamelen en doorspelen over hulpmiddelen (subsidies bv.), deskundige inbreng, nieuwe ontwikkelingen.

Ook kan er hulp zijn bij het formuleren van keuze-mogelijkheden en opties. Langs "Heuvelland-nieuws" moet precieze informatie aan de gehele bevolking gegeven worden over elke stap en elke (deel) realisatie en over de manier waarop aangepakt wordt.

HET PLAN IS NIET "AF"

Deze planactie waarbij iedereen de kans krijgt om mee te plannen, moet verdergezet worden.

Dit plan moet kunnen meegroeien met de ontwikkeling rondom ons. Omstandigheden kunnen veranderen. Nieuwe inzichten kunnen doorbreken.

Daarom is het belangrijk dat op geregelde tijdstippen een "stand van zaken" opgemaakt wordt (bv. na twee jaar) zodat aanvullingen, aanpassingen, wijzigingen mogelijk worden.

Voorstellen die nu slechts schematisch aan bod kwamen moeten door overleg verder op punt kunnen worden gesteld. Een doorlopende opdracht voor het opbouwwerk.

STIMULEREND VOORBEREIDEN

Het Opbouwwerk Heuvelland is geen orgaan om iets uit te voeren, zelfs niet om te beslissen dat iets moet uitgevoerd worden. Uitvoering veronderstelt zowel bevoegdheid (beslissingsrecht, eigen taak), deskundigheid als middelen (financiën).

Het Opbouwwerk wordt door rijk en provincie gesubsidiëerd, niet voor uitvoeringstaken, maar voor het eigenlijke "opbouwwerk" namelijk het maken dat de mensen, de instellingen in onze streek, uitgaande van een beter inzicht in de toestand, zelf en in samenwerking de problemen gaan aanpakken.

Het is trouwens slechts op grond van die klare afspraak dat gemeentebesturen, hogere overheid, particuliere verenigingen en losse actiegroepen kunnen samenwerken met een instelling als het Opbouwwerk.

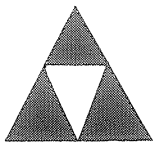
Het is ook daarom dat binnen het geheel van het "Opbouwwerk Heuvelland" het de Welvaartsstichting is (het overlegorgaan waar afgevaardigden van gemeentebesturen en van de streekcoöperatie samenkomen) die bepaalt waarvoor de stafleden (de opbouwwerkers) zich in de eerste plaats moeten inzetten. Slechts op die manier kan het gehele werk een stimuleringsorgaan zijn in dienst van de mensen van de streek. Het is tenslotte langs aanduiding in de verkozen gemeenteraden en langs verkiezing in de voor iedereen openstaande streekcoöperatie dat de Welvaartsstichting is samengesteld.

de Welvaartsstichting Heuvelland

Etienne ALLY, onderhoudsarbeider, Wulvergem
André ARNOUT, hotelhouder, Kemmel
Roger BAILLEUL, schrijnwerker, Voormezele
Leo BEHAEGEL, onderwijzer, Westouter
Henri CARRIJN, landbouwer, Dikkebus, raadslid (gem. Dikkebus)
Henri CLAEREBOUT, chauffeur, Voormezele, raadslid (gem. Zillebeke)
Marcel COPPIETERS, bediende, Hollebeke, raadslid (gem. Zillebeke)
Victor DEFORCHE, landbouwer, De Klite, raadslid (gem. Reningelst)
Lucien DE GEETER, leraar, Voormezele
Jules DELANOTE, landbouwer, Dikkebus
Daniël DEPUYDT, landbouwer, Wulvergem, burgemeester (gem. Wulvergem)
Daniël DESCHILDRE, boekhouder, Nieuwkerke
Robrecht HILLEWAERE, ambtenaar, Wijtschate
Joseph LEMAHIEU, landbouwer, Loker, burgemeester (gem. Loker)
Aimé LEROY, metaalbewerker, Zillebeke, raadslid (gem. Zillebeke)
Roger LOUF, landbouwer, Dranouter, raadslid (gem. Dranouter)
Emiel VANDELANOTE, landbouwer, Reningelst, burgemeester (gem. Reningelst)
Jacqueline VANDEN WEGHE, onderwijzeres, Dranouter
Lucien VANECHOUTTE, metaalbewerker, Westouter, raadslid (gem. Westouter)
Daniël VERFAILLIE, onderwijzer, Hollebeke
Frans WERBROUCK, porseleingieter, Wijtschate, schepen (gem. Wijtschate)

INHOUD

INLEIDING	1
A. PROBLEEMSTELLING	2
B. KRACHTLIJNEN VOOR DE ONTWIKKELING VAN HET HEUVELLAND	3
C. BASISBELEIDSLIJNEN	4
1. Ontwikkelingsbeleid voor de Westhoek	4
2. Plattelandsbeleid	5
3. Structuurbeleid	7
4. Stimuleringsbeleid	9
D. CONCRETE VOORSTELLEN : WERKPLAN "HEUVELLAND '80"	10
1. Werkgelegenheid in de industrie	10
2. Landbouw	10
3. Toerisme en recreatie	12
4. Woonkernen	21
5. Onderwijs	22
6. Gemeenschapsleven	24
7. Jeugdwerk	26
8. Bejaardenwerk	28
9. Samenstel met de stadskernen	29
E. ROL VAN HET OPBOUWWERK T.O. DE UITVOERING VAN HET PLAN	30
1. Startjaren 1966-1971	30
2. "Heuvelland '80" Planwinter 1971-1972	30
3. Begeleiding uitvoering plan 1972-1980	31



Een uitgave van Opbouwwerk Heuvelland.
Streekhuis Malegijs, 8948 Kemmel Tel. 057/447.10
Omslag:
Realisatie-reclamebureau Artex Izegem met toe-
stemming van de West-Vl. Econ. Raad te Brugge.
Dia's: Roger Vansevenant, Poperinge.

